

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1905. Andra Kammaren. N:o 57.

Fredagen den 12 maj.

Kl. 1 på dagen.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 4 innevarande maj förda protokollen.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet läkarebetyg, så lydande:

Undertecknad har denna dag undersökt häradshöfding C. A. Trolles högra knä och därvid konstaterat en ganska riklig utgjutning i leden, hvilket gör, att han, åtminstone icke de närmaste dagarne, bör resa upp till riksdagen, intygar på heder och samvete.

Hörby länssjukhus den 8 maj 1905.

Joh. Langenheim,
lasarettsläkare.

§ 3.

Herr talmannen tillkännagaf, att enligt öfverenskommelse mellan kamrarnes talmän gemensamma omröstningar skulle tisdagen den 16 innevarande maj företagas i afseende å de voteringspropositioner, som då vore af kamrarne godkända.

§ 4.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden och memorial n:is 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137 och 138 samt Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtanden, n:is 30 och 31.

§ 5.

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl. Till afgörande förelåg andra särskilda utskottets utlåtande, n:o 6, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition n:o 101 med förslag till förordning angående försäljning af vin och maltdrycker, dels ock inom Riksdagen i ämnet väckta motioner.

I den till särskilda utskottet n:o 2 hänvisade kungl. propositionen n:o 101 hade Kungl. Maj:t, under åberopande af ett propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 31 mars innevarande år, föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen vidfogadt förslag till förordning angående försäljning af vin och malt-drycker.

Utskottet hade dessutom till förberedande behandling fått mot-taga följande tretton i anledning af nämnda propositioner väckta motioner.

Motioner inom Första Kammaren.

- N:o 50, af herr *A. von Möller*, om ändring af 6, 8, 10, 17, 18, 21, 22, 29 och 30 §§ i Kungl. Maj:ts förslag till förordning an-gående försäljning af vin och maltdrycker; och
n:o 51, af herr *S. J. Sandqvist*, om införande af bestämmelse att svag-dricka skulle finnas att tillgå å ölutskänkningsställe.

Motioner inom Andra Kammaren.

- N:o 275, af herr *K. L. Johansson* i Stora Mellby, om ändring med afseende å 8, 10 och 12 §§ i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 278, af herrar *G. Lindgren* i Islingby och *C. P. Jansson* i Eds-bäcken, om ändrad lydelse af 6 § 2 mom. i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 280, af herr *E. G. Åkerlind m. fl.*, om ändrad lydelse af 8 § i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 281, af herr *O. G. Erikson* i Öfre Odensvi, om ändrad lydelse af 6 § 2 mom. i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 282, af herr *A. P. Risberg*, om ändring med afseende å 8, 9, 10, 14, 22 och 24 §§ i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 283, af herr *J. A. Jonsson* i Hökhult, om ändring med afseende å 8, 10 och 14 §§ i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 285, af herr *P. P. Waldenström m. fl.*, om ändrad lydelse af 13 § i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 286, af herr *K. F. G. Almqvist*, om ändrad lydelse af 30 § i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 287, af herr *M. Matsson*, om ändringar med afseende å 6 § 2 och 3 mom., 7 § 3 och 4 mom., 8 § 1 och 2 mom. samt 9 och 10 §§ i Kungl. Maj:ts förslag;
n:o 288, af herr *S. H. Kvarnzelius m. fl.*, om ändringar med afseende å 6 § 2 och 3 mom., 7 § 3 och 4 mom., 8 och 10 §§, 22 § 1 och 2 mom. samt 33 och 36 §§; samt

n:o 290, af herrar *G. S. Neiglick* och *K. E. von Geijer*, med yrkande att de i nu gällande försäljningsförordning gifna bestämmelser i fråga om upplåtande af rättighet till försäljning af vin och maltdrycker i stad fortfarande skulle gälla.

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl.
(Forts.)

Utskottet hemställde:

1:o) att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag till förordning angående försäljning af vin och maltdrycker icke kunnat i oförändradt skick bifallas, måtte — i anledning dels af berörda förslag dels ock af motionerna

- I: 50 af herr *von Möller*, beträffande 6 § 2 mom. och 8 §;
- II: 278 » » *Lindgren* i Islingby och *Jansson* i Edsbäcken;
- II: 280 » » *Åkerlind m. fl.*;
- II: 282 » » *Risberg*, beträffande 14 och 24 §§; samt
- II: 288 » » *Kvarnzelius m. fl.*, beträffande 8 § —

antaga ett vid utlåtandet fogadt författningsförslag; samt

2:o) att motionerna

- I: 50 af herr *von Möller*, i hvad denna motion icke afsåge 6 § 2 mom. och 8 §;

- I: 51 » » *Sandqvist*;
- II: 275 » » *Johansson* i Stora Mellby;
- II: 281 » » *Erikson* i Öfre Odensvi;
- II: 282 » » *Risberg*, i hvad denna motion icke afsåge 14 eller 24 §§;
- II: 283 » » *Jonsson* i Hökhult;
- II: 285 » » *Waldenström m. fl.*;
- II: 286 » » *Almqvist*;
- II: 287 » » *Matsson*;
- II: 288 » » *Kvarnzelius m. fl.*, i hvad denna motion icke afsåge 8 §; samt

II: 290 » herrar *Neiglick* och *von Geijer*, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan ärendet anmälts till handläggning, begärdes ordet af

Herr Sjö, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Rörande föredragningssättet af föreliggande utskottsutlåtande tillåter jag mig föreslå: att hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt i punkterna 1 och 2 må företagas till behandling först efter det utskottets förslag till förordning angående försäljning af vin och öl blifvit genomgången;

att detta författningsförslag föredrages punktvis med rubriken sist; att af förslagens text icke må uppläsas andra delar än sådana, beträffande hvilka uppläsning begüres;

att föredragningen börjar med 1 §, vid hvilken öfverläggningen må omfatta förslaget i dess helhet;

att, för den händelse förslaget kommer att i vissa delar återremitteras, utskottet lämnas öppen rätt att vid ärendets förnyade be-

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl. handling i afseende å de delar, som blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jämkningar, som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunna föranledas; samt att i afseende å nummerbeteckning af paragrafer och moment utskottet må äga vidtaga sådana ändringar, som påkallas af kamrarnes beslut.

(Forts.)

Denna herr Sjöes hemställan blef af kammaren bifallen.

1—5 §§; öfverskriften till 1—5 §§.

Utskottets förslag godkändes.

För 6 § hade Kungl. Maj:t föreslagit denna lydelse:

1. Försäljning till förtäring på stället (utskänkning) af vin eller maltdrycker må utan särskildt tillstånd utöfvas af den, som äger rätt till brännvinsutskänkning, dock endast där sistnämnda utskänkning bedrifves.

2. Gästgifvare äfvensom skjutsstationsföreståndare äge utan särskildt tillstånd rätt att till vägfarande utskänka maltdrycker.

I hvilka fall nämnda, gästgifvare eller skjutsstationsföreståndare tillkommande rätt öfvergår till skjutsentreprenör, därom skils i kungl. stadgan angående skjutsväsendet.

3. Mottager någon i sitt hem emot betalning gäster till bespisning vid slutet bord, må han, därest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, utan särskildt tillstånd till gästerna vid deras måltider utskänka maltdrycker.

Herrar *Lindgren* i Islingby och *Jansson* i Edsbäcken hade i motionen II: 278 föreslagit följande förändrade lydelse för 6 § 2 mom.:

2. Gästgifvare äfvensom skjutsstationsföreståndare äge utan särskildt tillstånd rätt att till vägfarande utskänka maltdrycker; dock endast i sammanhang med måltid.

Med vägfarande, enligt denna förordning, afses person, som med skjuts, ångbåt eller järnväg ankommer till gästgifveri eller skjutsstation.

I hvilka fall — — — — — skjutsväsendet.

I herr *Eriksons* i Öfre Odensvi motion, II: 281, hemställdes, att 6 § måtte erhålla följande ändrade lydelse:

1. Försäljning — — — — — bedrifves.

2. Om gästgifvares och skjutsstationsföreståndares rätt att till vägfarande utskänka maltdrycker gäller tills vidare hvad därom finnes föreskrifvet i kungl. stadgan den 31 maj 1878 angående skjutsväsendet.

3. Mottager — — — — — maltdrycker.

Herr *Matsson* hade i motionen II: 287 föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att afslå Kungl. Maj:ts proposition n:o 101, hvad anginge 6 § 2 och 3 mom. uti det vid propositionen fogade förslag till förordning angående försäljning af vin och maltdrycker, samt vidtaga af sådant beslut påkallade redaktionella ändringar i andra delar af förslaget.

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl.
(Forts.)

Slutligen hade i den af herr *Kvarnzelius* jämte ytterligare trettiofyra af Andra Kammarens ledamöter väckta motionen II: 288 föreslagits, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 6 § 2 mom. i det kungl. förslaget skulle utgå, och att 6 § 3 mom. måtte erhålla följande lydelse:

Mottager någon i sitt hem emot betalning gäster till bespisning vid slutet bord, må han, därest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, utan särskildt tillstånd till gästerna vid deras måltider utskänka maltdrycker; dock skall den, som vill idka sådan utskänkning, därom göra anmälan, i Stockholm hos öfverståthållareämbetet, i annan stad hos magistraten samt å landet hos länsmanen.

Utskottet föreslog, att paragrafen skulle lyda sålunda:

1. Försäljning till förtäring på stället (utskänkning) af vin eller öl må utan särskildt tillstånd utöfvas af den, som äger rätt till brännvinsutskänkning, dock endast där sistnämnda utskänkning bedrifves.

2. Gästgifvare äge utan särskildt tillstånd rätt att till resande utskänka öl i samband med servering af mat.

I hvilka fall nämnda, gästgifvare tillkommande rätt öfvergår till skjutsentreprenör, därom skils i kungl. stadgan angående skjutsväsendet.

3. Mottager någon i sitt hem emot betalning gäster till bespisning vid slutet bord, må han, därest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, utan särskildt tillstånd till gästerna vid deras måltider utskänka öl.

Beträffande 3 mom. af denna paragraf hade reservation afgifvits af herrar *Sjö*, *Jansson* i *Krakerud* och *A. A. W. Ericsson*, hvilka ansett, att nämnda moment icke bort af utskottet tillstyrkas.

Efter föredragning af paragrafen lämnades på begäran ordet till

Herr *Matsson*, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Den nu föreliggande paragrafen omhandlar de fall, då ölutskänkning är medgifven utan särskildt tillstånd. Det torde bäst främja god ordning, att dessa fall inskränkas till minsta möjliga antal, på det att förordningen måtte få största möjliga allmängiltighet och sålunda erbjuda så få tillfällen som möjligt att förtolka eller kringgå bestämmelserna. Jag anser, att man endast i största nödfall bör stadga undantag från allmänna lagbestämmelser, ty sådana undantag underlätta ofta bestämmelsernas kringgående och försvåra bestämmelsernas tillämpning. Något sådant nödfall torde näppeligen kunna anföras såsom skäl för godkännande af § 6 mom. 2 i utskottets förslag, alldenstund § 7 anvisar en icke alltför obekvämlig väg för såväl gästgifvare som andra att förvärfva rätt

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)*

till ölutskänkning. Det är endast en ordningsföreskrift, som är ifrågasatt, och jag tror, att god ordning bäst främjas därigenom att den nu föreliggande undantagsbestämmelsen icke antages, utan att lärens och kommunernas myndigheter bibehållas vid sin fulla rätt att pröfva ansökningar om ölutskänkingsrättigheter äfven beträffande gästgifvare, och att gästgifvare således därutinnan blifva likställda med öfriga svenska medborgare. Saken torde härigenom ingalunda förlora ur någon synpunkt, då man kan förutsätta, att lärens och kommunernas myndigheter icke skola underlåta att lämna bifall till ansökningar om ölutskänkingsrättigheter vid sådana gästgifverier, där dessa myndigheter anse sådant vara af behovet påkalladt och icke lägga hinder i vägen för ordningens upprätthållande.

Visserligen kan här anföras, att man har en garanti mot missbruk af den ölutskänkingsrätt, hvilken såväl Kungl. Maj:t som utskottet ansett böra vara för gästgifvare själffallen, i den omständigheten, att gästgifvare vedervåga sina öfriga rättigheter genom att sköta ölutskänkingen på ett sätt, som icke stämmer öfverens med god ordning, äfvensom däri att gästgifvare lika väl som hvar och en annan är underkastad laga ansvar för öfverträdelse af förordningen; — men nog är det väl riktigare att redan på förhand pröfva och bestämma, hvilka rättigheter som i förevarande hänseende böra gästgifvare meddelas än att afvakta, det gästgifvaren skall begå en lagöfverträdelse för att sedan i sammanhang med denna öfverträdelses beifrande råda bot för ett missförhållande, som kanske aldrig behöft uppkomma, om den nu ifrågasatta undantagsbestämmelsen icke funnits.

Vore gästgifvarens ölutskänkingsrätt beroende på Kungl. Maj:ts befallningshafvandes tillstånd för viss tid, såsom § 7 föreskrifver, kunde man ha ökad anledning tro, att gästgifvaren skulle vinnlägga sig om att sköta utskänkingen på ett så tillfredsställande sätt som möjligt för att bibehålla utsikten att få tillståndet förnyadt — och helt säkert skulle ingen förlora härpå, allra minst de ordentliga gästgifvarne. Momentets bortfallande skulle nämligen vara till fromma särskildt för ordningsälskande gästgifvare — och det är väl ändå de ordentliga gästgifvarne man närmast tänkt på, då nu ifrågavarande undantagsbestämmelse affattadas. Med hänsyn till förekomsten af icke ordningsälskande gästgifvare torde det ur den ordningsälskande allmänhetens synpunkt vara af ännu större betydelse, att gästgifvares ölutskänkingsrättighet icke är själffallen utan bör tillkomma efter pröfning af Konungens befallningshafvande.

Då nu innevarande års Riksdag beslutat skrifva till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till upphäfvande eller inskränkning i gästgifvares nu ifrågavarande utskänkingsrätt, kunde ju lämpligen få bero med antagande af någon undantagsbestämmelse beträffande dessa gästgifvares rätt, till dess Kungl. Maj:ts förslag inkommer. Det har sagts mig, att man kan hafva förhoppning, att ett sådant förslag hinner inkomma redan till nästa års Riksdag; och i sådant fall blir väntan icke alltför lång. Om däremot Riksdagen nu på eget bevåg antager en undantagsbestämmelse, hufvudsakligen liktydig med den för närvarande gällande, ser det nästan ut, som Riksdagen icke skulle menat fullt allvar med sin begäran.

Chefen för finansdepartementet yttrar å sid. 25 i den kungl. propositionen, att han med tvekan föreslagit en så omfattande utskänkingsrätt för gästgifvare. Man kan fördenskill motse, att om förslaget i denna del icke vinner Riksdagens bifall, denna utgång skall af herr statsrådet mottagas icke allenast med jämnmot utan sannolikt med tillfredsställelse, ehuru herr statsrådet icke ansett sig böra underlåta att ställa äfven detta alternativ under Riksdagens pröfning för att af Riksdagen antagas eller förkastas. Då herr statsrådet låtit sitt förslag beledsagas af ett uttalande i motiveringen om en viss tvekan, så uppfattar jag detta nästan som en vink åt den lagstiftande församlingen att särskildt taga denna del af förslaget i noggrann ompröfning, innan förslaget antages. Vid sådant förhållande torde denna kammare icke böra ställa sig tveksam i fråga om undanröjande af en undantagsbestämmelse, som — efter hvad allmänt känt är — föranledt svåra missförhållanden på många orter utan att hafva medfört motsvarande gagn.

Det torde för rätt många här i kammaren vara känt, hvilka missförhållanden på en hel del orter uppstått därigenom, att gästgifverier förvandlats till ölkrogar. Det torde också vara hvarje ordningsälskande medborgares önskan att — oafsedt hvilken ståndpunkt han än intager i fråga om åtgärder, som uteslutande åsyfta nykterhetens främjande — kunna bidraga till uppkomsten af sådana föreskrifter, som underlätta ordningens upprätthållande, äfvensom att kunna medverka till undanröjande af sådana föreskrifter, som — efter hvad erfarenheten visat — bidraga till oordningars uppkommande eller försvåra ordningens upprätthållande.

Utskottet har gjort ett tillägg i det förevarande momentet, innefattande att utskänkning af öl på gästgifvaregårdar skulle få ske endast i samband med servering af mat. Afsikten är här tydligen god; men verkningen tror jag kan blifva ganska ringa. Detta tror jag på grund af en långvarig erfarenhet, med hvilken vi nog allesammans sitta inne. Detta utskottets försök förefaller mig såsom den drunknandes grepp efter ett halmstrå. De flesta af oss känna nog till historien om de mer eller mindre oaptitliga tioöressmörgåsarne på ölrestorationerna. Efter servering af en sådan smörgås, hvilken man dess bättre icke är skyldig att förtära, skulle man, efter utskottets förslag, få rätt att inmundiga öl i obegränsade kvantiteter. Kan en sådan tioöressmörgås verkligen anses innebära en effektiv garanti emot missbruk af ölförsäljningsrätten? Jag betvivlar det, och knappast någon af kammarens ledamöter torde tro därpå. Hvarför skall man då kasta sig in i en sådan situation, att man nödgas gripa efter ett medel, som man kan förutse icke skall kunna medföra någon räddning? Jag kan ej finna, att så tvingande omständigheter föreligga, att man skulle böra utsätta sig för risken att råka i ett så förtvifadt läge. Jag finner tvärtom, att det icke bör medföra olägenhet för någon enda — hvarken för gästgifvarne eller för de resande eller för andra —, om det ifrågasvarande momentet helt och hållet får ur lagtexten bortfalla. Jag skall därför, herr talman, i anslutning till min motion n:o 287, anhålla om afslag å § 6 mom. 2 i såväl den kungl. propositionen som i utskottets förslag.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*
(Forts.)

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl. I detta anförande instämde herrar *Kvarnzelius, Nordin, Hammarström, Larsson* i Västerås, *Sandin, Hultkrantz, Erikson* i Öfre Odensvi, *Johansson* i Öija, *Pettersson* i Södertälje, *Ericsson* i Ahlberga, *Eriksson* i Elgered, *Åkerlind, Anderson* i Hasselbol och *Lindgren* i Örebro.

(Forts.)

Vidare anförde:

Herr Sjö: Herr talman, mina herrar! Såsom herrarne finna, har jag reserverat mig mot det slut, hvartill utskottet kommit beträffande mom. 3 i den nu föredragna paragrafen, och skall jag fördenskull nu angifva de skäl, som föranledt denna min afvikande mening. Jag hyser nämligen den uppfattningen, att, därest detta mom. 3 skulle antagas och upphöjas till lag, lagstiftningen helt visst skulle härigenom lämna ett kryphål, som förvisso komme att i stor omfattning begagnas. Begreppen hem, slutet bord, gäster etc. äro så pass elastiska, att en massa okontrollerade utskänkningsställen lätteligen kunna och väl äfven komma att uppstå. Utan särskildt tillstånd skulle slik utskänkning få utöfvas; icke ens en anmälan skulle behöfvas. Om Kungl. Maj:ts befallningshafvande skall — såsom afsedt är — kunna stäfja missbruk, borde man väl åtminstone veta hvar dylik utskänkning utöfvas. Men icke ens anmälan behöfver göras, hvilket dock är föreskrifvet för försäljning af läskedrycker eller iskällardricka (svagdricka). För sådan försäljning skall anmälan göras hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, men här är det icke ens fråga om en sådan anmälan. Rörande detta moment i den föreliggande paragrafen säger Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län, att »rättigheten att utskänka maltdrycker endast åt spisande gäster vid måltider kräfde nämligen ett bestämdt svar på frågan: hvad menas med spisande gäster och huru mycket mat skall serveras för att det serverade skall göra skäl för namnet måltid? Dylika, obestämda uttryck kunde nästan sägas uppfordra till kringgående och borde därför, såvidt möjligt vore, undvikas i en lag.» Den kommitté, som af Kungl. Maj:t fått i uppdrag att inkomma med förslag till förordning om vin- och maltdrycksförsäljning, yttrar också bland annat om denna sak, »att uttrycken »värdshusrörelse» och »spisande gäster vid måltider» vore obestämda och därför kunde gifva anledning till en alltför vidsträckt tolkning af ifrågavarande utskänkingsrätt samt att samma rätt i allt fall ofta öfverträdades, men att öfverträdelserna mången gång måste blifva obefrade eller strafflösa till följd af svårigheten att öfver utskänkingsställena öfva någon mera noggrann kontroll». Och vidare säga kommitterade, att de »medgifva dock, att det icke alltid vore lätt att afgöra, hvad som skulle förstås med »spisande gäster vid måltider». Hvad åter beträffar svårigheten att utöfva kontroll öfver utskänkingsrörelse af ifrågavarande slag, förklara kommittéerade, att det visserligen vore sant, att sådan svårighet förefunnes och att på den grund öfverträdelser kunde vara att befara». Men oaktadt detta, framlägges dock här ett dylikt förslag som detta i § 6 mom. 3. Det är ju klart, att, därest det, som här föreslås, blir lag, kommer följderna att blifva, att vid järnvägsbyggnader, kanal- och hamnbyggnader och andra större eller mindre arbetsföretag, där en mängd folk är samladt, det kommer att uppföras brädsckjul eller andra provisoriska byggnader, i hvilka en

kokspis insattes, och där man sedan anskaffar mat och öl och mottager gäster till bespising samt gifver dem dryckjom i öfvermått. Här är ingenting annat stadgadt, än att det skall träffas aftal om bespising för en tid af minst en vecka; ingenting säges om det skall vara 1, 2 eller 3 måltider om dagen. Det skulle nog komma att gå till på samma sätt som t. ex. på Stockholms krogar, där jag hört, att det framsattes en matbit och en sup, hvarvid supen tages men matbiten får stå kvar. Jag tror därför att det är bäst att afslå detta moment, ty det skulle säkerligen icke leda till något välgörande utan till något olyckligt. Kungl. Maj:ts befallningshafvande kunna icke hafva någon kontroll öfver sådana ställen, där det säkerligen komme att blifva fylleri och oordentligheter samt mycket annat, som föranleder ledsamheter. Då jag tyckt mig kunna förutse sådant, har jag icke inom utskottet kunnat vara med om att tillstyrka ett antagande af detta moment, och därför skall jag, herr talman, be att få yrka afslag å mom. 3 i förevarande § 6 men bifall till mom. 1 och 2 i densamma.

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl
(Forts.)

Häruti instämde herrar *Bergendahl, Hazén, Ström* i Transtrand, *Hörnsten, Zimdahl, Sandquist* och *Sjöberg*.

Herr Lindblad: Jag skall be att få yrka bifall till utskottets förslag i den nu föredragna paragrafen.

Hvad först beträffar den invändning, som gjordes af herr Matsson, ber jag att få påpeka, att utskottet här i mom. 2 gått ifrån Kungl. Maj:ts förslag och borttagit rättigheten för *skjutsstationsföreståndare* att utskänka öl. Detta är således en inskränkning. Vidare är det i utskottets förslag uttryckligen angifvet, att äfven på gästgivarvärdgårdar sådan utskänkning endast får ske till *resande* och i *samband med servering af mat*. Det är också att observera, att det icke är någon *skyldighet* för gästgivarvärdare att tillhandahålla öl. Det är endast hans rättighet, om han är villig att tillmötesgå framställningar härom från de resande. Naturligtvis kunna missbruk äga rum, och vi veta ju, att sådana skett. Men då det nu skulle blifva en inskränkning i utskänkningen enligt den formulering af momentet, som utskottet föreslår, anser jag, att man bör nöja sig härmed och åtminstone först se till, om dessa missbruk komma att bedrivas i större omfattning, innan man går så strängt till väga, att man både förhindrar bruket likaväl som missbruket. Jag tror icke, att den allmänna meningen i vårt land ännu hunnit därhän, att man anser, att redan ett måttligt bruk af öl i och för sig är ett missbruk. Jag tror icke, att vi skulle få den allmänna meningen med oss i detta afseende. Ej heller tror jag, att vi böra lagstifta så, att lagöfverträdelse uppmontras och rent af framkallas, eller så, att man hindrar ölkonsumtion, där den är fullkomligt lojal och absolut ställer sig inom lagens former. Detta om herr Matssons invändningar.

Hvad sedan beträffar herr Sjös anmärkningar, kan jag icke se någon fara i detta afseende. Kungl. Maj:t har upptagit den af kommittén föreslagna bestämmelsen i detta mom. 3; och äfven utskottet har ansett sig kunna gå med på densamma. Naturligtvis kan man ju äfven här göra målningar öfver hvad som kan komma att inträffa och kanske se spöken på ljusa dagen. Men jag tycker, att vi ändå

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*

(Forts.)

först böra se, huruvida missbruken verkligen komma att äga rum, innan åtgärder vidtagas. Det är ju nu endast fråga om ett legaliserande af hittills gällande praxis. Naturligtvis kan man, såsom herr Sjö tycktes vilja, hänvisa dessa matgäster att själfva hålla sig med öl; men jag undrar, om man kan vara alldeles öfvertygad om att det då kommer att gå så rätt till, och om man icke äfven genom en sådan stränghet emot dem, att de icke utan omgång och besvär kunna få sitt behof af öl i de privata hemmen, måhända drifver dem att köpa sin mat och dryck på värdshusen. Upsalalifvet bjuder nog många exempel i den vägen. Men detta tror jag, att till och med herrar nykterhetsifrare skola erkänna icke vara något att uppmuntra. Jag tror att det bestämdt är att föredraga att låta dessa, som behöfva hålla inackordering, få i måttlig omfattning som hittills bedrifva en fullt laglig utskänkning af öl, än att genom ett borttagande af momentet måhända drifva matgästerna till krogen.

Med anledning häraf skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till den lydelse af § 6, som utskottet här föreslagit.

Herr Lindgren i Islingby: Då jag jämte en annan ledamot af kammaren, herr Jansson i Edsbäcken, afgifvit en motion med förslag till ändrad lydelse af mom. 2 i den nu föredragna § 6, ber jag att nu få säga några ord.

Yrkandet i vår motion går ut på, att nämnda moment måtte erhålla följande lydelse: »Gästgifvare äfvensom skjutsstationsföreståndare äge utan särskildt tillstånd rätt att till vägfärande utskänka maltdrycker, dock endast i sammanhang med måltid». Utskottet har nu för sin del föreslagit, att ifrågavarande moment måtte få följande lydelse: »Gästgifvare äge utan särskildt tillstånd rätt att till resande utskänka öl i samband med servering af mat». För min del skulle jag helst sett, att utskottet bibehållit ordet »måltid» i stället för »mat». Jag tror, att detta skulle vara mera gagnande för nykterhetssaken. Om man nämligen serverar endast eu smörgås, kan man ju säga att man serverar mat, men med måltid menar man vanligen någonting mera än blott och bart en smörgås. Det är därför som jag tror, att det skulle ha varit mycket bättre, om utskottet beträffande mom. 2 i den nu förevarande paragrafen föreslagit, att gästgifvare skulle få rätt att servera öl i sammanhang med måltid.

Jag ber således, herr talman, att få yrka, att i mom. 2 § 6 orden »servering af» strykas och i stället för ordet »mat» sättes ordet »måltid», samt att paragrafen i öfrigt måtte få den lydelse, som utskottet föreslagit.

Herr Matsson: Herr talman, mina herrar! Jag skulle kunna böja mig för de skäl, som anfördes af den ledamot af kammaren, som här förde utskottets talan, i fall jag icke ansåge, att man redan bunnit förvärfva den erfarenhet, som han ansåg att man borde förskaffa sig genom paragrafens antagande tills vidare med den lydelse, som af utskottet här blifvit föreslagen, innan man ur förslaget utmönstrar den föreslagna bestämmelsen.

Den ärade utskottsledamoten sade, att vi först skulle förvärfva

erfarenhet om huru momentet skulle verka med den nu föreslagna lydelsen och att vi tills vidare skulle låta oss nöja med bestämmelsen, sådan den nu till antagande föreligger. Ett sådant »tills vidare» synes mig dock i förevarande fall obehöfligt, då vi tyvärr allaredan ha en mycket bitter erfarenhet om huru detta moment verkar. Den snart sagdt obegränsade ölutskänkningsrätten på våra gästgifverier har verkat på ett sådant sätt, att jag anser det vara för hvarje ordningsälskande medborgare af allra största vikt att här söka bygga en damm mot det onda, och då detta kan ske på ett så lätt sätt som genom att låta ifrågavarande moment helt enkelt bortfalla, anser jag, att man härvidlag icke behöfver hysa någon tvekan.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)*

Jag vidhåller därför mitt yrkande om afslag å såväl Kungl. Maj:ts proposition som utskottets förslag med afseende å mom. 2 i den nu föredragna § 6. I fråga om mom. 3 ber jag att i öfverensstämmelse med min motion få instämma med herr Sjö i hans nyss framställda yrkande om afslag.

Med herr Matsson förenade sig herrar *Andersson* i Baggböle och *Beckman*.

Herr Bergendahl: Jag har redan instämt i det yttrande, som min kamrat å kronobergslänsbänken här hade och hvare han yrkade borttagande helt och hållet af mom. 3 i den nu ifrågavarande § 6, men jag har sedan fått anledning att med några ord understödja detta yrkande.

För min del hyser jag många stora betänkligheter gentemot hela ifrågavarande förslag. Författningen pålägger ordningsmakten en uppgift, som jag tror att den nästan omöjligen kan fylla. Jag har knapast läst någon författning, som inbjuder så till lagöfverträdelser som just denna. Jag har emellertid icke velat framkomma med några anmärkningar, då principdebatten skolat äga rum, enär förslaget å andra sidan måste anses äga flera förtjänster och det kan vara skäl låta framtiden utvisa, huru detsamma i stort sedt skall komma att utfalla.

Beträffande mom. 3 i den nu föredragna § 6, är jag fullt öfvertygad om, att stora olägenheter skola följa af den ölutskänkningsrätt, som där medgifves. Om vid en fabriksanläggning eller eljest på en plats, där mycket folk sysselsättas, anordnas matservering vid s. k. slutet bord, kommer nog detta slutna bord att stå öppet för öldricken gäster större delen af dagen till stor skada för nykterheten och den allmänna ordningen.

Nu kan man visserligen säga, att ifall några lagöfverträdelser skulle förekomma härvidlag, kan ju Konungens befallningshafvande indraga ölutskänkningsrättigheten. Ja, den indrages för den, som då för tillfället utöfvar den, men i stället för denne träder en annan upp, en anhörig i familjen, en tjänare eller tjänarinna, som i samma lokal utöfvar utskänknigen på samma sätt som den före innehafvaren.

Vi ha ju i vår nuvarande författning aldrig haft någon sådan bestämmelse som den här i mom. 3 ifrågasatta, och det har icke medfört någon olägenhet. Och icke heller kan man säga, att personer på grund däraf drifvits till krogen. Värden eller värdinnan på ett sådant

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.

(Forts.)

ställe, där mat serveras, kan ju säga till inackorderingarna: vi ha icke rättighet att försälja öl, men ni kunna få köpa själfva, om ni ha behof däraf.

Då frånvaron af en dylik bestämmelse i den nu gällande författningen icke visat sig hittills medföra någon olägenhet, behöfver man icke heller befara, att någon olägenhet däraf framdeles skall uppstå. Om återigen denna i mom. 3 ifrågasatta bestämmelse verkligen blir antagen, skall det otvifvelaktigt medföra stora faror, och därför vill jag för min del på det lifligaste yrka bifall till den af herr Sjö här gjorda framställningen.

Häruti instämde herrar *Widén, Gustafsson* i Mjölby och *Danielsson*.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Meyer: Den föregående ärade talaren förklarade, att man i nu gällande lagstiftning icke hade någon bestämmelse, motsvarande den i det tredje momentet af den nu föredragna paragrafen ifrågasatta, och att detta likvisst icke vållat någon olägenhet. Jag vill gentemot detta säga, att den omständigheten, att den nuvarande lagstiftningen icke talar om någon dylik rättighet, hvarom här är fråga, vållar den stora olägenheten, att det på tusentals ställen här i vårt land — alla sådana ställen, där det finns s. k. inackorderingar och där dessa få ett glas vin eller ett glas öl — begås lagbrott af den, som innehar ett sådant inackorderingsställe. Det är väl alldeles tydligt, att hvarenda en af dem, som nu ha inackorderingar och sälja öl till maten åt dessa inackorderingar, begår ett lagbrott, såsom lagen nu är. Det var just för att i detta fall göra lagligt hvad som nu är olagligt, som Kungl. Maj:t satt in detta moment i den nu föredragna paragrafen.

Den siste ärade talaren nämnde, att man icke haft någon olägenhet af det sätt, som hitintills praktiserats i detta hänseende, och däri har han fullkomligt rätt. Men jag vill då fråga, hvarför man nu skall behöfva befara, att det skulle blifva olägenheter af samma förfaringsätt hädanefter. Den omständigheten, att det blir lagligt, kan väl icke göra faran större. Jo, sade den siste ärade talaren, denna bestämmelse inbjuder till lagöfverträdelser. Vid fabriker och på dylika platser — menade han — komma att inrättas ställen med måltidsinackordering, och där komma arbetarne tillsammans för att under förevändning att där intaga sina måltider dricka öl och dricka öl omåttligt. Men hvarför ha de icke gjort så nu, då enligt den allmänna meningen sådan utskänkning är tillåtlig? Jag har icke hört, att vederbörande behöft gripa in under de nuvarande förhållandena, kanske beroende därpå, att vederbörande icke haft anledning att gripa in mot missbruk härvidlag. Dessutom torde det väl vara ett ganska verksamt korrektiv mot det onda, att Konungens befallningshafvande enligt § 29 i nu förevarande lag äger att när som helst förbjuda innehafvare af dylik rättighet att fortsätta med utskänkingsrörelsen. Om några personer vilja komma tillsammans och dricka öl, behöfva de icke som förevändning därför ha dylik måltidsrättighet, utan om de vilja, kunna de ju själfva köpa hem öl och förtära det i en gemensam lokal. Detta är deras fullkomligt lagliga rättighet, ock det kan ingen människa förbjuda dem.

Hur skall det nu gå, om förslaget blir antaget i den form, som af herr Sjö här blifvit föreslagen, d. v. s. att någon sådan rättighet, som omnämnes i detta tredje moment, icke skulle få finnas? Jo, då kommer det nog att gå som det gått hittills i fråga om dessa inackorderingsställen. Ingen skall då gripa in härvidlag, men om t. ex. en missnöjd tjänarinna angifver sin husmor, därför att hon idkar sådan oloflig utskänkning af öl, hvarom nu är fråga, skall säkerligen ingen domstol kunna underlåta att fälla husmodern för detta. Vilja herrarne vara med om, att det härvidlag skall få gå som hittills, och tro herrarne, att det i så fall icke skall uppstå några olägenheter, ja, à la bonne heure, låtom oss då stryka detta moment. Men då ha vi ett olagligt tillstånd i stället för det lagliga, som Kungl. Maj:t har velat införa.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)*

Jag sade nyss, att det finnes tusentals inackorderingsställen här i vårt land, och det är nog icke för mycket sagdt. Jag har hört sägas, att endast i Uppsala skall det finnas 500 sådana ställen. Hur skall det gå för alla dessa unga män och unga kvinnor, som vistas utom sin hemort i någon främmande stad eller, såsom ofta händer, ute på landsbygden i en prästgård, om icke några sådana här rättigheter skulle finnas. Ja, kan man säga, de få låta bli att dricka öl, de få dricka vatten. Men skall man verkligen ingripa på ett så våldsamt sätt i deras — rättigheter? Det må väl vara hvarje människas rättighet att dricka öl, om hon så vill, förutsatt att hon icke dricker på sådant sätt, att hon skadar sig själf eller andra.

Hur skall det gå till, om nu detta moment strykes? Jo, antag t. ex. att jag skulle vilja låta en enda person, en släkting, en ung man, inackordera sig hos mig och att jag ville låta honom få ett glas vin eller öl till maten. För att få lof att göra detta måste jag först gå in till öfverståthållareämbetet och med bifogande af frejdbetyg anhålla om tillstånd att idka utskänkning af vin och öl; denna min ansökan skulle remitteras till stadsfullmäktige i Stockholm, som skulle yttra sig om, huruvida jag vore lämplig att idka sådan utskänkning; vidare skulle stadsfiskalen och två andra personer komma och besiktiga min utskänkingslokal, d. v. s. min våning, för att se till, om något funnes att anmärka mot densamma — detta allt för att jag skulle vilja låta en hos mig inackorderad person få ett glas vin eller ett glas öl till middagen.

Jag ber herrarne vara goda att tänka på alla dessa inackorderingsställen och den lättnad, som de nu bereda åt personer, hvilka icke hafva egna hem. Jag tror i likhet med herr Lindblad, att man nog kan riskera, att, om flera af dessa handelsbokhållare, banktjänstemän och andra yngre tjänstemän, som icke hafva egna hem och på ifrågasvarande inackorderingsställen nu få ett glas öl till middagen, hädanefter icke skulle kunna få detta, de komme att inackordera sig på något värdshus, hvilket ju visserligen icke kan vara i nykterhetens intresse.

Herr Sjö citerade åtskilliga myndigheter och jämväl ett yttrande af kommittén mot utskänkning af öl vid måltider till spisande gäster. Dessa yttranden gällde emellertid alls icke förevarande moment, utan en bestämmelse i den nu gällande maltdrycksförsäljningsförordningen,

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl. enligt hvilken vederbörande kunna gifva en person sådan rättighet till utskänkning af öl, att den endast afser utskänkning vid måltider till spisande gäster. Detta uttryck är tvetydigt. Man vet icke, hvad som menas hvarken med måltid eller med spisande gäster. Denna tvetydighet har man försökt komma ifrån just genom införandet af det nu föreslagna, för våra öron något egendomliga uttrycket »vid slutet bord». Detta uttryck är lånadt ur den danska lagstiftningen, där samma uttryck användes, och man har tänkt, att de, som skola tolka författningen, nog komma att förstå meningen därmed. Uttrycket kan icke afse servering till tillfälliga besökare, utan gäller sådana personer, som verkligen äro inackorderade, det vill säga som för en tid af minst 8 dagar med vederbörande träffat bestämdt aftal om erhållande af mat och dryck.

Då några olägenheter af de redan nu existerande förhållandena icke visat sig, medan de voro olagliga, lära väl icke heller några olägenheter komma att visa sig, sedan de blifvit lagfästade.

Herr Jansson i Krakerud: Jag har reserverat mig mot tredje momentet och skall med anledning däraf be att få yttra några ord.

Jag vill först säga, att jag för min del kan instämma med herr statsrådet och chefen för finansdepartementet i hans yttrande rörande de matställen, som han afsåg. Hade frågan endast gällt dessa matställen, skulle jag för min del icke hafva reserverat mig, ty det är ju alldeles gifvet, att man icke kan förmena folk att dricka öl. Lagstiftningen afser att förekomma missbruk af öl, och jag har egentligen icke hört, att missbruk vid de nämnda matställena förekommit. Jag skulle därför icke hafva motsatt mig detta moments införande, såvida saken icke gällt några andra matställen. Nu förhåller det sig väl så, att, om detta moment införes i förordningen, detta blir kunnigt öfver hela riket, och då har man tänkt sig, att förhållandena kunna blifva sådana, att den nu ifrågavarande utskänkningen missbrukas. Jag ber i detta afseende att få ansluta mig till herr Sjö. Han omnämnde järnvägsbyggnader, kanalbyggnader, skogskörslor och andra företag. Om det nu föreslagna momentet skulle införas, så skulle följderna naturligtvis blifva, att på landsbygden uppstode dylika matställen, hvarest man åte vid slutet bord under en hel vecka. Emellertid skulle man icke ens vara skyldig att göra detta. Det står i momentet »må han, därest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, utan särskildt tillstånd till gästerna vid deras måltider utskänka öl». Om således en familj endast träffar aftal med några järnvägsarbetare eller andra arbetare därom, att de skola spisa vid familjens bord under en vecka, så äger man rätt att servera dem öl, och om de då äta under en eller två dagar, kan man därefter träffa aftal med några andra, och på detta sätt fortsätta med ölutskänkningen. Jag tror icke, att det blefve möjligt att genom att väcka åtal komma åt dylikt, enär det endast står, att man, om man träffat aftal, äger rätt att sälja öl.

Det är med fästadt afseende på dylika missbruk, som jag ansett, att jag borde reservera mig mot detta moment.

Jag skall, herr talman, be att få yrka afslag å tredje momentet af 6 paragrafen.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)*

Herr Waldenström: Jag kan icke säga, att formuleringen af detta moment är synnerligen tillfredsställande. Det vore därför mycket tacknämligt, om någon kunde finna en bättre formulering för hvad utskottet åsyftat. Jag själf har icke kunnat finna en sådan formulering. Att helt och hållet stryka momentet skulle leda till de allra största orimligheter. Låt oss till exempel antaga, att i denna stad finnas ett par tusen familjer, som hafva en eller flera inackorderingar. Dessa familjer begagna själfva vid sina måltider öl. Då skulle de vara förhindrade att äfven lata sina vid samma bord spisande inackorderingar få ett glas öl eller, låt vara, ett glas vin. Sådant är, såsom herrarne veta, under nuvarande förhållanden olagligt, men förekommer likväl, och detta därför, att åklagaremakten blundar. Den anser sig hafva rättighet att blunda enligt den gamla regeln, att när lagen är galen, så har länsman rättighet att vara klok. Men om vi nu, sedan momentet en gång blifvit föreslaget, skulle stryka detsamma, så förstår jag icke, huru åklagaremakten längre skulle kunna blunda. Då måste den ingripa mot alla dessa familjer, som göra sig skyldiga till ifrågakvarande olagligheter. Är det då icke bättre, att de få servera öl lagligt, än att de göra det olagligt?

Så har saken ställt sig för mig, och därför har jag kunnat vara med om detta moment, hvad beträffar dess verkliga innehåll och andemening, ehuru, som sagdt, formuleringen icke är lyckligt funnen. Den är dock så pass lyckligt funnen, att jag för min del icke kunnat åstadkomma någon bättre, så gärna jag än velat.

Jag skall därför bemötta till herrarne att låta momentet inflyta i lagen, sådant det nu lyder.

Herr Sjö: Herr talman, mina herrar! Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrade, att anledningen därtill, att detta moment tillkommit, vore den, att han ansåge, att de, som hade inackorderingar, för närvarande vore lagbrytare, om de serverade sina inackorderingar öl, och han frågade vidare, huru det skulle gå, om de i prästgårdarna inackorderade personerna ej finge öl.

Till svar härå och äfven å herr Waldenströms yttrande därom, att det skulle vara förenadt med fara att stryka detta moment, ber jag att få fråga, huru det hittills gått. Har det icke gått väl och lyckligt? Jag vet intet fall, i hvilket det ej gått lyckligt. Jag hörde, att herr Kvarnzelius just nu begärde ordet, och det är nog riktigt, att han för någon tid sedan berättade mig, att i hans trakt en person, som haft inackorderingar, fått plikta för olaglig ölutskänkning. Men det är att märka, att, enligt hvad herr Kvarnzelius uppgaf, denne person erkände, att han hade sålt ölet, och jag föreställer mig, att han sedermera icke besvärade sig öfver underrättens utslag. Hvad mig beträffar, känner jag icke till något annat fall än detta, och jag vill verkligen se den domstol, som skulle döma en person, som har inackorderingar, för det denne bjöde sina gäster på öl. Jag tror icke, att man därför skall behöfva böta.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*

(Forts.)

Om vi däremot legalisera saken genom att i lag tillstämja, att sådant får äga rum, som i 3:dje momentet omnämnes, då komma vi sannerligen ur askan i elden. Detta är alldeles visst och säkert. Hvar och en kan förutse, hvad följden skulle blifva. Så kallade matställen skulle då inrättas i sådana provisoriska byggnader, som jag omnämmt, det vill säga sådana vid större eller mindre industriella anläggningar. Det heter visserligen, att aftal om bespisningen skall hafva träffats för minst en vecka. Men huru skall det gå, om den spisande gästen afviker efter att hafva spiset endast 3, 4 eller 5 dagar? Då är det väl antingen värden, som äger spisningsstället, eller gästen, som spiset där, som då äro förfalna till böter, eller skall man utan åtal få dricka öl och äta, blott man öfverenskommit om spisning? Detta är ett spörsmål, som kommer fram, därest man bifaller hvad här föreslagits. Såsom jag i mitt första anförande nämnde, framställa sig här många spörsmål, och jag har ännu icke fått ett enda af dem tillförlitligt besvaradt.

Herr Lindblad nämnde, att, om ifrågavarande tillfälle till spisning och öltappning — tappning i sig naturligtvis — ej blefve medgifna, så skulle det gå därhän, att de spisande gästerna ginge på krogarna. Men jag vill svara herr Lindblad, att detta skulle förutsätta inrättandet af flera krogar än dem, vi hafva. Jag tror emellertid, att vi redan nu hafva alldeles tillräckligt många krogar, utan att vi nu i en lag skola tillåta inrättande af tusentals flere.

Vidare yttrade herr Lindblad, att man ser spöken på ljusa dagen, då man hyser betänkligheter mot ett sådant förslag som det nu föreliggande. Ja, man må kalla det hvad man vill. Jag är alldeles förvissad därom, att detta icke kommer att gå väl, ty sådana personer, som pläga följa med arbetsföretag — järnvägsbyggnader, hamnbyggnader och andra större företag, äfvensom slå sig ned vid fabriksanläggningar — äro vanligen icke så väl kända. De kunna visserligen blifva plikt-fällda, men om de icke fått anseende för att sköta sin affär ordentligt, kunna de öfverlåta den till en annan person, som får stå för följderna. Dessa komma helt säkert att blifva sorgliga. När man icke känner andra fall, än det jag nyss omnämnde, synes det mig underligt, att man vill besluta en sådan lag som den föreliggande.

Det är därför, herr talman, som jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Kvarnzellius: Herr talman, mina herrar! Jag hyser icke samma farhågor beträffande 3:dje mom. som några här uppträdande talare gjort. Ty i detta moment lagfästes ju endast hvad som i allmänna rättsuppfattningen anses vara riktigt. Jag har verkligen för herr Sjö, som han nämnde, omtalat ett fall, där en aktningssvärd familj blifvit trakasserad af en kitslig polisman, som jämte några andra personer fått spisa hos den familjen, hvarvid serverats öl till maten. När de öfverenskommo om spisningen, öfverenskommo de äfven om att de skulle få öl till maten. Men sedan kom det af en eller annan anledning en fnurra på tråden, och husmodern fick sig delgifven en stämning för olaga utskänkning. Detta väckte naturligtvis berättigad harm hos samhällets samtliga invånare, och det kändes såsom en rättskränkning, att denna hederliga, aktningssvärda familj skulle blifva på detta

sätt trakasserad därför, att den beredt personer möjlighet att få mat på ett hyggligt och anständigt ställe. Nu är det ju endast meningen att gifva lagskydd för att något sådant icke skall kunna förekomma, och jag tror icke att därigenom något verkligt missförhållande kan uppstå. Lagstiftningen i detta fall bör naturligtvis gå ut därpå, att den å ena sidan inom den ram, som den allmänna opinionen tämligen fast utstakat, begränsar tillgången af rusdrycker och å andra sidan tillser, att de åtgärder, som lagen stadgar i fråga om inskränkning, blifva på ett effektivt sätt tillgodosedda, att lagstiftningen med ett ord blifver sådan, att den blifver effektiv och länder till efterföljd. Jag tror, att, om vi följa den principen, rusdryckslagstiftningen skall vinna större aktning och anseende och omfattas med intresse af ett betydligt större antal af landets invånare än nu är fallet; och jag tror, att detta i stort sedt skall lända nykterheten och sedligheten till gagn.

Förslag till
föresäljning
af vin och öl.
(Forts.)

Det finnes för öfrigt i denna författning en bestämmelse, som gör att ett bifall till 3 mom. icke blir så synnerligen farligt. Det heter nämligen i 2 mom. af 29 §:

»Förbud må jämväl af Kungl. Maj:ts befallningshafvande meddelas mot fortsättande af utskänkningsrörelse, som bedrifves på grund af 6 § 3 mom., då utskänknigen befinnes ske i större omfattning eller på annat sätt än i nämnda lagrum afses.»

Där finnes ju korrektivet, och där ha vi en garanti för att den rättighet, som medgifves i 6 § 3 mom., icke kan föranleda till sådant missbruk som befarats, för så vidt vederbörande myndigheter göra sin plikt. Jag tror dock, att det hade varit skäl, att utskottet reflekterat något på hvad jag och medmotionärer föreslagit i fråga om, att det i ordningens intresse skulle erfordras en enkel anmälningsskyldighet för dem, som taga emot inackordering. Utskottet har emellertid icke velat taga någon hänsyn därtill.

Beträffande åter 2 mom. har jag betydligt större farhågor för dess bibehållande. Detta stöder jag på praktisk erfarenhet från min hembygd, där vi ha ett gästgifveri, som bedrifver formligt ölkrögeri under lagens häng till stort förfång för den omkringboende allmänheten, som vill ha ro och lugn. Man blir där störd icke endast om dagarna utan äfven sent på nätterna af skrånande hopar, som, efter att hafva inmundigat öl på gästgifveriet, ofreda vägfarande. Det har gått därhän, att i den kommun, där gästgifveriet finnes, har en särskild polisman måst anställas för att freda de af kommunens invånare, som vilja färdas vägen fram utan risk att blifva på något sätt lemlästade.

Herr talman, jag anhåller att få instämma i herr Matssons yrkande, att 2 mom. i 6 § måtte få utgå, men att paragrafen i öfrigt godkännes.

I detta anförande instämde herrar *Persson* i Tällberg, *Olsson* i Älfdalsåsen, *Pettersson* i Södertälje, *Wawrinsky* i Saltsjöbaden, *Olofsson*, *Ericsson* i Vallsta och *Eckholm*.

Herr Matsson: Herr talman, mina herrar! Det förefaller mig, som om ett autagande af 2 mom. i 6 § med den här föreslagna ly-

Förslag till
förrådning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

delsen skulle komma att få sin största betydelse för dem, som söka sig möjlighet till ostraffad lagöfverträdelse, under det att momentet komme att få en ganska underordnad betydelse för laglydiga medborgare. För dessa senare finnes det nämligen en icke obekvämt utväg att få sina önsknings om anordnande af ölutskänkning uppfyllda genom att begagna sig af bestämmelserna i 7 §. Det synes mig vara alldeles oriktigt, att särskildt för dem, som söka efter tillfälle till lagöfverträdelse, öppna en bakport, genom hvilken de kunna kringgå lagen eller åtminstone lagens mening. En sådan bakport öppnas genom antagandet af 2 mom. i 6 §.

Det synes mig dessutom synnerligen inkonsekvent, att gästgifvarne skulle medgifvas större rättigheter än järnvägsstyrelsen. Man kan väl icke med fog förutsätta, att gästgifvarne skola vara mera ordningsälskande än järnvägsstyrelsen och att således större bestämmingsrätt utan risk skall kunna anförtros åt dem än åt järnvägsstyrelsen. I § 8 af det nu föreliggande förslaget finnes det nämligen en bestämmelse om, att vid järnvägsstation, såväl statens som enskild, ölutskänkningsrätt icke får komma till stånd utan Kungl. Maj:ts befallningshafvandes medgifvande efter vederbörande kommunalmyndighets hörande. Jag förstår icke, att det kan föreligga några skäl för att gynna gästgifvarne framför järnvägsstyrelsen uti ifrågavarande hänseende. Det är ganska vanligt, att gästgifverierna och skjutsstationerna ligga alldeles intill järnvägsstationerna. Om man nu i § 8 söker undanröja de missförhållanden, som på ett eller annat ställe möjligen föreligga i fråga om ölutskänknings bedrivande vid järnvägsstation, genom införandet af mera restriktiva bestämmelser i denna del, blifva de bestämmelserna helt och hållet betydelselösa, om det i lagen öppnas möjlighet för gästgifveri att intill järnvägsstation bedriva en ölutskänkning, som jag vore frestad att kalla okontrollerad, emedan den kontroll öfver den ölutskänkande personalens lämplighet, som i öfriga delar af lagen är förbehållen åt kommunalmyndigheterna, här icke förefinnes i riugaste mån. Det kommer nämligen aldrig under dessa myndigheters ompröfning, huruvida gästgifvaren är en lämplig person eller icke att handhafva dylik ölutskänkning. Det synes mig icke heller föreligga några andra så talande skäl för bibehållande af gästgifvares själffallna ölutskänkningsrättigheter, att nuvarande missförhållanden fortfarande böra få kvarstå.

Jag vidhåller därför mitt förut gjorda yrkande om, att mom. 2 i 6 § måtte få utgå.

Herr Roos: Herr talman! Jag skall för att icke onödigtvis förlänga denna som det synes mig tillräckligt långa debatt endast yttra några få ord.

För ett par månader sedan skref Riksdagen till Kungl. Maj:t och anhöll om utredning om, huruvida icke skjutsstationsföreständares och gästgifvares rättigheter till utskänkning borde inskränkas eller alldeles indragas. Riksdagen ansåg då, att man icke gärna kunde skrida till denna åtgärd, förän man hade en utredning. Nu har utskottet gått så långt som det ansett sig kunna gå utan denna utredning, då det hemställt om att indraga skjutsstationsföreständares rätt och inskränka

gästgifvares rätt att sälja öl till att gälla blott resande och endast vid måltider. Det synes mig knappast kunna försvaras, att sedan man begärt utredning hos Kungl. Maj:t i denna sak, man utan att afvakta denna utredning, vidtager alla de åtgärder, som då ifrågasatts möjligen skulle kunna ske.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)*

En talare på värmlandsbanken, herr Matsson, har yttrat, att gästgifverier och skjutsstationer ofta äro belägna invid järnvägsstationer. Det tror jag är sant beträffande skjutsstationer, men icke beträffande gästgifverier. Jag har åtminstone funnit, att i många trakter af Sverige dessa senare icke ligga i närheten af järnvägsstationerna. Herr Matsson yttrade äfven, att man ville gifva gästgifverierna större rätt än järnvägsstyrelsen, d. v. s. man ville icke medgifva järnvägsstyrelsen rätt att meddela utskänkingsrättigheter, medan en sådan rätt, förmenade herr Matsson, skulle tillerkännas gästgifverierna. Jag tror man kan, för att begagna ett uttryck af samme ärade talare, säga, att detta uttalande var en drunknandes sista grepp efter halmsträet.

Herr Jansson i Edsbäcken: Såsom synes af detta utskottsutlåtande har jag och herr Lindgren i Islingeby i motion n:o 278 påyrkat, att 2 mom. i 6 § af föreliggande lagförslag skulle erhålla följande lydelse:

»2. Gästgifvare äfvensom skjutsstationsföreståndare äge utan särskildt tillstånd rätt att till vägfarande utskänka maltdrycker, dock endast i sammanhang med måltid.

Med vägfarande, enligt denna förordning, afses person, som med skjuts, ångbåt eller järnväg ankommer till gästgifveri eller skjutsstation.

I hvilka fall — — — — —

— — — — — skjutsväsendet.»

Denna formulering har utskottet icke kunnat gå in på; af hvad skäl vet jag icke. Emellertid är jag utskottet tacksam därför, att det delvis gått längre än vi begärt, ity att utskottet borttagit skjutsstationsföreståndarne från denna rättighet. Det var en sak, som vi icke vågade begära. Men då fortfarande i lagförslaget kvarstår den oegentligheten, att någon särskild definition på hvad som skall menas med »resande» icke finnes angifven, och då, såsom vi veta, detta ord är ett tämligen obestämdt begrepp, vill jag för min del, oaktadt jag har motionerat om ändring af momentet, tillkännagifva, att jag instämmer i herr Matssons yrkande på, att 2 mom. i § 6 måtte få utgå.

Herr Broander: Herr Lindblad yttrade i sitt anförande, att man ej bör lagstifta så, att man därigenom lockar till lagöfverträdelser. Då jag för min del är af den öfvertygelsen, att det tillägg, som utskottet gjort i 2:a punkten, att gästgifvare äger rätt utan särskildt tillstånd utskänka öl endast »i samband med servering af mat», skulle medföra denna fara, skall jag taga mig friheten yrka bifall till den föredragna paragrafens 2:a punkt med den ändring att orden »i samband med servering af mat» utgår.

Herr Eriksson i Bäck: Herr talman, mina herrar! Det lider ej något tvifvel, att ölutskänkningen på gästgifvaregårdar på många

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl. (Forts.)

ställen medför betydliga olägenheter, så att man flerstädes måst anställa särskild polis för att hålla något så när ordning och reda. Jag kan därför ej vara tillfredsställd med utskottets förslag till lydelse af 2 mom. i 6 §. Enligt första stycket i detta 2 mom. skulle samma

oeffterrättighetstillstånd vid gästgifverierna i afseende å ölförsäljningen, som förut varit rådande, fortfarande kvarstå, enär uttrycket »resande» är så tänjbart, att det är mycket svårt att få i lagstiftningen bestämdt, hvad som därmed rätteligen bör förstås. Därför händer det också mycket allmänt, att det tolereras, att den närliggande traktens befolkning på gästgifvaregården dricker öl, så att den blir öfverlastad; och det har till och med ganska allmänt förekommit, att rent af vid gudstjänsttid öl blifvit serveradt. Detta är naturligen olagligt, som vi veta, och kan ju beifras. Men jag har velat omtala det såsom bevis på, huru långt gästgifvare kunna tillåta sig gå i afseende på ölservering.

Om nu, såsom af en talare föreslagits, i 2 mom. ordet »mat» skulle utbyttas mot ordet »måltid», skulle det för verkliga resande uppstå vissa olägenheter, om de ville ha ett glas öl för att släcka sin törst, då de komma resande med skjuts till gästgifvaregården. De skulle då ej få ett glas öl utan att förtära mat eller åtminstone betala därför.

För att försöka få något bättre formulering åt detta moment, har jag tillåtit mig redigera om det; och jag föreslår därför en annan lydelse af det första stycket i 2 mom. än utskottet har föreslagit. Jag föreslår nämligen, att det skulle lyda så: »Gästgifvare äge utan särskildt tillstånd rätt att utskänka öl till resande, som med skjuts ankomma eller afresa». Jag ber, herr talman, om proposition på detta mitt yrkande.

Herr Åkerlund: Det yrkande, som den siste talaren framställde angående rätt att utskänka öl å gästgifveri blott till den, som ankommer eller afresa med skjuts, tycker jag är litet besynnerligt. Det finns också något, som heter båtskjuts; och är det meningen, att de personer, som komma med båtskjuts till ett skärgårdsgästgifveri, ej skulle få öl utan blott de, som ankomma med landsvägsskjuts? Det kan väl ej vara rätt. I öfrigt ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Brock: Det har talats här så mycket om utskänkning till inackorderingar. Med anledning därpå skall jag tillåta mig att nämna ett Kungl. Maj:ts utslag angående denna sak. Allmänna åklagaren i Luleå instämde en person för att han i sin bostad i Luleå olofligen till förtäring på stället försålt maldrycker m. m. Den tilltalade uppgaf, att han i sitt hem mottagit såsom spisgäster ett par af sina närmaste bekanta och att dessa, om de så önskat, erhållit såväl öl som kaffe till måltiden samt till honom erlagt betalning med 50 kronor i månaden, oafsedt om de förtärt öl eller kaffe. Rådstufvurätten förklarade, att den tilltalade ej kunde till ansvar fällas. Samma uppfattning hade hofrätten, och högsta domstolen förklarade äfven enhälligt, att detta ej var belagdt med ansvar, oaktadt svaranden i sin förklaring till Kungl. Maj:t erkänt, att umgängesvännen till honom och några

deras bekanta, hvilka han äfven kände och godkänt såsom lämpliga att införas i hans bostad, därstädes tillåtits spisa och jämväl förtära öl.

Det framgår således af detta prejudikat, att det åtminstone i vissa fall är tillåtet att servera öl åt inackorderingar. Jag har emellertid först nu hämtat detta prejudikat i biblioteket, så att jag ej nu närmare kan redogöra för dess fulla innebörd. Det synes mig emellertid vara högst olämpligt att nu antaga ett stadgande, om hvars innehåll man ej är fullt på det klara. Ty det kan hända, att genom ett sådant stadgande i fall, där man nu får lämna öl åt inackorderingar, detta blir förbjudet, medan däremot fall, som nu äro förbjudna, skulle kunna bli tillättna. Jag skall därför, då det kanske ej är lämpligt att nu yrka återremiss, i stället yrka, att 3 mom. må utgå.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)*

Herr Räf instämde häruti.

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Diskussionen om denna fråga har blifvit långvarig, och jag hade därför ej tänkt taga kammarens uppmärksamhet ytterligare i anspråk för densamma. Jag har dock funnit mig böra, såsom representant för ordningsmakten, i all korthet angifva min ställning i frågan.

Då Konungens befallningshafvande i Södermanlands län hade att yttra sig öfver maltdryckskommitténs betänkande, uttalade Konungens befallningshafvande sig emot det stadgande, som innehålles i 3 mom. af 6 §; och det är äfven andra Konungens befallningshafvande, som uttalat sig i samma riktning. Herrarne veta väl, att momentet är en nyhet; och för min del tror jag icke, att det finnes någon anledning att taga in en sådan nyhet i den blifvande lagstiftningen i detta ämne. Det är så mycket mindre anledning därtill som, såsom vi veta, genom den nya lagstiftningen frigifves försäljningen af svagdricka. Det är således icke längre fråga om, att alla maltdrycker skola tagas öfver en kam, utan här är det blott fråga om öl. Beträffande svagdrickat blir det en särskild författning. Således är behovet af ett sådant stadgande som det i 3 mom. af 6 § hädanefter vida mindre än det skulle varit enligt den nu gällande lagstiftningen eller enligt maltdryckskommitténs förslag, som ej afsåg att skilja handel med öl ifrån handel med svagdricka.

Man har här utgått från, att hvarje tillhandahållande åt inackorderade personer af öl till maten enligt gällande lag skulle vara ett lagbrott. För min del är jag öfvertygad om, att det ej så förhåller sig. Det har af herr Brock i dag påvisats ett ganska upplysande prejudikat i den delen, och, beträffande det exempel som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet anförde, nämligen att man icke skulle hafva rätt att gifva en släkting, som man hade inackorderad i sitt hus, öl eller vin till måltiderna, får jag säga, att det enligt min tro ej skulle finnas en enda domstol i landet, som skulle fälla ett sådant förfarande — ej ens den underdomstol som herr Kvarzelius omnämnde. Således förefinnes ej, åtminstone icke i den grad, man velat göra gällande, behof att lagstifta för att ej ett sådant tillhandahållande af öl må blifva lagbrott.

Å andra sidan tror jag, att det föreligger en mycket stor fara i

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

att införa ett sådant lagstadgande. Säkert är att de, som med ordningsmakten ha att göra, skola betacka sig för detsamma. Hvarför hafva icke *nu* olägenheter uppstått, fastän öl i inackorderingar allmänt vid måltider tillhandahållits? Jo, på grund af den gällande lagstiftningen har ordningsmakten varit i tillfälle att ingripa, så fort det visat sig, att missbruk förelegat. Detta har upprepade gånger skett. Jag har själf flera gånger suttit i domstol, då personer bötfällts, som utan tillstånd utskänkt öl till maten åt tillfälliga besökande. Med nu gällande lagstiftning har ordningsmakten kommit åt sådana ölförsäljare; men detta blir svårt att göra med den föreslagna förordningen. Jag vill till bättre förstående häraf anföra ett exempel: I Eskilstuna fanns en lokal, som hette Vasahotellet. Innehafvaren däraf bötfölldes därför att han sålde öl, i ganska stor omfattning, åt besökande utan tillstånd. Hur tror man att han skolat göra, om det här föreliggande förslaget varit lag? Jo, han gjorde upp aftal med de besökande att de skulle vara inackorderade vid »slutet bord» för minst åtta dagar och så få de öl; — men de gå sin väg redan efter första dagen; icke kunde han väl veta, när han första dagen gaf gästen öl, att han icke ämnade gå där alla åtta dagarna! Ingen som vill kringgå lagen är väl för öfrigt så dum, att han har *endast* tillfälliga gäster, utan han har naturligtvis en del stamkunder, som han har rätt att utskänka åt, och så plockar han in de tillfälliga besökande bland dessa: det blir nog icke så lätt för ordningsmakten att hålla reda på detta.

För min del är jag öfvertygad om att, när man nu säger att det icke har någon fara, så beror det helt enkelt därpå, att något sådant stadgande som det ifrågavarande hittills icke funnits. Efter några års tillämpning skall man emellertid helt visst hafva insett olämpligheten af att taga in ett dylikt stadgande i lagstiftningen. Som jag förut frambållit, är behovet däraf för öfrigt mycket mindre nu, då svagdrickat blifvit frigifvet, än hvad det kunde hafva varit enligt malt-dryckskommitténs förslag, då det icke skulle vara skillnad mellan starkare och mindre starka maltdrycker.

Jag anhåller att, såsom jag redan förut gjort, få instämma i yrkandet på afslag å mom. 3 af den föredragna paragrafen.

Med herr Widén förenade sig herrar *Eriksson* i Elgered, *Johansson* i Öija och *Risberg*.

Herr Zimdahl: Såsom herrarne hörde, var jag en af dem, som instämde med herr Sjö. Orsaken härtill var, att jag funnit momentet i fråga vara till sitt innehåll i flera hänseenden ganska sväfvande. Att det skall gifva anledning till åtskilliga trakasserier, därom är jag fullt öfvertygad. Det heter ju: »Mottager någon i sitt hem emot betalning gäster till bespisning vid slutet bord, må han, därest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, utan särskildt tillstånd till gästerna vid deras måltid utskänka öl.» Jag vill nu fråga, hvem det är som skall bevisa, att dylikt aftal verkligen har skett eller att sådant aftal verkligen är ingånget. Jag tror, som sagdt, att denna bestämelse skall gifva anledning till åtskilliga trakasserier.

Utan att längre upptaga tiden tillåter jag mig att, på grund a

hvad jag nu anfört och särskildt på grund af herr Widéns yttrande, ansluta mig till yrkandet om afslag å momentet, eller med andra ord, att detsamma helt och hållet måtte utgå ur paragrafen.

*Förslag till
förrådning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)*

Herr Andersson i Helgesta: Herr talman, mina herrar! Såsom det redan har påpekats, hafva vid gästgifverier förekommit många oordningar, hvilka orsakat kostnad till förstärkning af ordningsmakten. Mig förefaller det besynnerligt att man skulle hafva en annan föreskrift för gästgifverier än för utskänkning vid järnvägsstationer. Om man vill hafva ölutskänkning vid järnvägsstationer, skall järnvägsstyrelsen begära tillstånd därtill hos Konungens befallningshafvande och så skola de kommunala myndigheterna äga rätt att yttra sig därom, innan sådant tillstånd lämnas. Hvarför skall man icke ha det ordnad på samma sätt för gästgifverierna! Det har sagts af herr Roos, att gästgifverierna icke ligga vid stationerna, men jag undrar huru många stationer äro utan gästgifverier. De ha dock vanligen flyttats till stationen, då järnvägen kom till. Det kan ju hända, att somliga äro skjutsstationer och att de på den grund äro uteslutna från rättigheten; men i min hembygd åtminstone ha vi gästgifvaregårdar invid stationerna, och där kan det förekomma oordningar. När sådana kunna förekomma vid ölkrogarna å gästgifvaregårdarne så väl som på stationerna, hvarför skola då icke de kommunala myndigheterna få yttra sig om dem!

Jag tycker att herr Matsson har fullkomligt rätt i sitt yrkande, att andra punkten bör utgå ur förslaget till § 6.

Jag ber att få instämma med honom däri.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Meyer: Jag ber att få yttra några ord med anledning af hvad den ärade representanten för Nyköping framhöll, nämligen att ingen domstol i världen skulle kunna fälla mig, om jag hade en släkting inackorderad och bjöde honom på vin eller öl. Nej, det tror jag nog!

Icke om jag bjöde honom, och det skulle verkligen vara allt för tokigt, om icke domstolen skulle åtnöja sig med den förklaringen, att jag visserligen tagit betaldt för mat och husrum, men icke för vin eller öl.

Likaså var det med det prejudikat, som anfördes af talaren på göteborgsbänken. Där var ju förhållandet det, att ifrågakvarande person tagit samma betalning af alla personer, som åto hos honom, vare sig de förtärt öl eller icke. Jag förstår mycket väl, att domstolen därvidlag icke ansåg sig böra bötfulla den man, som gjort detta, utan domstolen måste naturligtvis taga för god bans förklaring, att han icke uppburit betalning för öl.

Men hur går det, ifall på ett inackorderingsställe, där det finns flera personer, några vilja hafva öl, de andra däremot icke, och de som vilja hafva öl, få betala mer för sin inackordering, under det att de som icke vilja hafva det, få betala mindre. Där är det väl tydligt att öl blifvit såldt, och jag kan icke förstå gällande lag på annat sätt än att all försäljning af öl är förbjuden, såvidt man icke fått rätt därtill eller har den rätt som tillkommer tillverkare.

Förslag till
förrådning
angående
försäljning
af vin och öl
(Forts.)

Nu har man enligt mitt förmenande konstruerat upp fall som skulle kunna inträffa, för den händelse man antog här föreliggande förslag. Hvad man framför allt visat sig vara rädd för är, att vid järnvägsarbeten eller vid sådana tillfällen, där mycket arbetare eljest komma tillsammans, man under förevändning att hafva inackordering skulle etablera en ölkrog. Men det behöfs ju icke den förevändningen, ifall arbetarne vilja hafva öl dit; det kunna de få så mycket de vilja, bara de rekvirera det själfva. Hvarför då etablera sådan matsservering till förevändning för att man skall få servera öl?

Jag tror, att man öfverdrifvit faran högst betydligt och att dessa farhågor icke böra uppväga de verkliga olägenheter, som skulle uppstå, ifall Riksdagen beslöte att taga bort 3 mom. ur 6 § — de stora olägenheter som komme att drabba alla dem som äro inackorderade och dem som hafva inackordering.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad samt herr talmannen tillkännagifvit, att han med afseende å de gjorda yrkandena ämnade framställa särskild proposition angående hvarje moment, blef till en början utskottets förslag till 1 mom. af kammaren godkänt.

Beträffande därefter 2 mom. hade yrkats 1:o godkännande af utskottets förslag, 2:o godkännande af den utaf herr Lindgren i Islingby föreslagna lydelsen, 3:o godkännande af den lydelse, som föreslagits af herr Broander, 4:o godkännande af herr Erikssons i Bäck förslag till momentets lydelse och 5:o afslag å såväl utskottets förslag som Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning. Herr talmannen, som nu framställde propositioner å dessa yrkanden, förklarade sig anse det förstnämnda yrkandet vara med öfvervägande ja godkänt; men som votering begärdes blef nu, sedan till kontraposition antagits det under 5:o) upptagna yrkandet, uppsatt, justerad och anslagen denna voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner andra särskilda utskottets förslag till 6 § 2 mom. af ifrågavarande förordning angående försäljning af vin och öl, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda förslag och Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Omröstningen utföll med 135 ja mot 76 nej; och hade kammaren alltså godkänt utskottets förslag till momentets lydelse.

I fråga slutligen om 3 mom. gaf herr talmannen i öfverensstämmelse med de under öfverläggningen gjorda yrkandena proposition dels på godkännande af utskottets förslag dels ock på afslag å såväl

utskottets förslag som Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Emellertid begärdes votering, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition, så lydande: *Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl.* (Forts.)

Den, som vill, att kammaren godkänner andra särskilda utskottets förslag till 6 § 3 mom. i förevarande förordning angående försäljning af vin och öl, röstar

Ja,

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda förslag och Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Voteringen utvisade 153 ja mot 47 nej, hvadan således den af utskottet föreslagna lydelsen af momentet af kammaren godkänts.

Kungl. Maj:t hade föreslagit, att 7 § skulle erhålla följande lydelse:

1. Tillstånd att utskänka vin eller maltdrycker meddelas, där ej nedan annorlunda stadgas, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande för ett eller flera, dock högst tre kalenderår.

2. Vill någon erhålla sådan utskänkningsrätt, som i 1 mom. sägs, göra därom före utgången af augusti månad näst före det år, hvarunder utskänkningsrätten skall börja, hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande skriftligen ansökan med uppgift å det ställe, där utskänkningsrätten skall äga rum, samt med bifogande af betyg om god frejd.

Ansökning, som sker utan att här meddelade föreskrifter fullgöras, varde lämnad utan afseende.

3. Öfver ansökning, som rätteligen skett, inhämta Kungl. Maj:ts befallningshafvande, sedan tiden för ansökningars ingifvande utgått, utlåtanden, i stad af magistrat och stadsfullmäktige, eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga samt å landet af kommunalnämnd och kommunalstämma. Dessa utlåtanden böra innehålla bestämdt till- eller afstyrkande med angifvande af skälen därför; och skall, därest ansökningen tillstyrkts af någondera utaf de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, magistrat eller kommunalnämnd tillika lämna uppgift å de personer, hvilka redan innehafva rättighet till rörelse af ifrågasvarande slag, gällande för nästföljande år, och å de ställen, där dessa personer bedriva sin rörelse, samt afgifva yttrande, huruvida särskilda föreskrifter för utskänkningsrättens bedrivande anses nödiga.

I Stockholm äge hvad i detta mom. är sagdt om inhämtande af magistratens utlåtande ej tillämpning.

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.

4. Har ansökning blifvit afstyrkt, i Stockholm af stadsfullmäktige och å annan ort af båda de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, må densamma ej bifallas.

(Forts.)

Herr *Kvarnzelius* jämte medmotionärer hemställde i motionen II: 288, att 7 § 3 och 4 mom. måtte erhålla denna lydelse:

3. Öfver ansökning, som rätteligen skett, inhämtade Kungl. Maj:ts befallningshafvande, sedan tiden för ansökningars ingifvande utgått, utlåtande, i stad af magistrat och stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga samt å landet af kommunalnämnd och kommunalstämma. Dessa utlåtanden böra innehålla bestämdt till- eller afstyrkande, med angifvande af skälen därför; och skall, därest ansökningen tillstyrks af båda de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, magistrat eller kommunalnämnd tillika lämna uppgift å de personer, hvilka redan innehafva rättigheter till rörelse af ifrågavarande slag, gällande för nästkommande år, och å de ställen, där dessa personer bedrifva sin rörelse, samt afgifva yttrande, huruvida särskilda föreskrifter för utskänkningens bedrifvande anses nödiga.

I Stockholm äge hvad i detta mom. är sagdt om inhämtande af magistratens utlåtande ej tillämpning.

4. Har ansökning blifvit afstyrkt, i Stockholm af stadsfullmäktige, samt å annan ort af någondera af de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, må densamma ej bifallas.

Utskottet föreslog följande lydelse af paragrafen:

1. Tillstånd att utskänka vin eller öl meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Sådant tillstånd må, där ej nedan annorlunda stadgas, meddelas för ett eller flera, dock högst tre kalenderår.

2. Vill någon — — — (= Kungl. Maj:ts förslag) — — — ej bifallas.

Vid paragrafen hade afgifvits reservation af herr *Waldenström*.

Paragrafen föredrogs, hvarefter

Herr *Pettersson* i Södertälje yttrade: Herr talman! Mina her- rar! Rättvisan kräfver det erkännandet, att den kungl. proposition, vi nu behandla, och icke minst dess 7 §, innebär en verklig reform. Det kungliga förslaget har först och främst den formella förtjänsten, att det inför enhetlighet, öfverskådlighet och reda på ett lagstiftnings- område, som vi nu lämpligast torde kunna karaktärisera med uttryc- ket »lapp, lapp och ingen söm». Men den kungliga propositionen har också den reella förtjänsten att den tillmötesgår Riksdagens och sär- skildt Andra Kammarens önskemål angående skärpning af de restriktiva bestämmelser, som syfta att till det minsta möjliga inskränka de olägenheter, som alltid äro förenade med rusdryckshandteringen. En- ligt min mening har denna proposition den förtjänsten i ännu högre grad än propositionen om brännvinsförsäljningen, som vi här behand- lade för några dagar sedan.

Då nu så är förhållandet, och då man väl tämligen allmänt är ense om att gifva sitt erkännande åt dessa propositioner, då förefaller det litet egendomligt, att den, som väl egentligen skulle taga åt sig detta erkännande, nämligen herr statsrådet och chefen för finansdepartementet, i dessa dagar här i kammaren låter undfalla sig bittra ord om det förmynderskap, som nykterhetsifranne vilja etablera hos oss, och hvilket förmynderskap enligt hans tanke skulle leda därhän, att man rent af nödgades öfvergifva fosterlandet. Jag var för tillfället icke inne i kammaren, så att jag hörde icke själf detta yttrande, och jag gör därför ej anspråk på att kunna citera verba formalia. Detta yttrande förefaller mig egendomligt, då man af herr finansministerns motivering såväl till den förut behandlade som den nu förevarande propositionen får den uppfattningen, att han af nykterhetsintresse låtit förmå sig till framläggande af dessa båda förslag. Det förefaller egendomligt, då herr finansministern således själf varit med om att utvidga detta förmynderskap, öfver hvilket man redan förut klagat ganska mycket, isynnerhet från bryggarehåll. Jag föreställer mig emellertid, att herr finansministern godhetsfullt tillåter, att dessa ord få betecknas mera såsom uttryck af en väl förklarlig trötthet under ett något långt utdraget nattplenum än såsom allvarligt menade.

Ifall det skulle ligga mera allvar däri, antar jag, att nykterhetsvännerna framför andra skulle uttala sitt beklagande däraf. Ty om herr finansministern emigrerade, så måste han ju lämna sin portfölj. Och ehuru jag i min obetydlighet icke skall tillåta mig uttala något omdöme om den förlust, riksstyrelsen i sin helhet däri genom skulle lida, så vill jag dock säga, att det vore en stor skada för det i vissa afseenden väl afvägda reformarbete, som herr finansministern på nykterhetslagstiftningens område inaugurerat. Nog vore det att beklaga, om vi skulle mista den finansminister, som kanske mer än någon af sina företrädare gått nykterhetsvännernas önskuingar till mötes. I alla händelser föreställer jag mig, att meningsskiljaktigheten mellan herr finansministern och nykterhetsvännerna icke är så synnerligen djup. Jag föreställer mig, att herr finansministern med oss är ense därom, att man till undvikande af de vådor, som äro förenade med all rusdryckshandtering, bör gå så långt i restriktiv lagstiftning, som en väl grundad och något så när allmän opinion för tillfället fordrar och tolererar. Att man för att vidtaga en sådan restriktiv lagstiftningsåtgärd skulle vänta till dess en fullständigt enhällig opinion med allt större kraft fordrade det, detta, antager jag, är icke ens herr finansministerns mening.

Däremot antager jag, att meningsskiljaktighet kan råda, när det gäller att vid hvarje tillfälle säga hvad en välgrundad allmän opinion fordrar. Det är väl så, att herr finansministern känner bättre till stämningen inom vissa kretsar, och att »nykterhetsifranne» känna bättre till stämningen inom andra kretsar, särskildt inom de stora breda lager af vårt folk, som icke ha rätt att sända representanter till denna kammare. Bland dessa lager finnes en ganska utbredd folkmening, som kräfver ännu strängare restriktioner, än dem Kungl. Maj:t funnit sig böra föreslå. Jag tänker att de, som föra fram dessa önskningsmål nu, känna sig stödda af en stark opinion. Och hvilka det än blir, som

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*
(Forts.)

Förslag till få förtroendet att i framtiden bära fram dessa önskemål, komma de förordning att fortfarande känna det så.

Å andra sidan är det klart, att de, som framställt sådana kraf, måste vara beredda på och finna sig i att mötas af motsägelser från andra håll. De måste med jämnmod vänta, tills deras önskemål vinna behjärtande äfven inom samhällslager som måhända icke så direkt och omedelbart lida af det onda, som rusdryckshandteringen medför.

De hoppas naturligtvis, att den sådd, de nedlagdt, skall gro, och att de önskemål, som ena dagen anses vara för långt gående, om några år skola vara mogna för förverkligande. De kunna, när de hysa sådana förhoppningar, visa på de sista 15 à 20 årens utveckling, som ger ett godt stöd för en sådan uppfattning.

Hvad särskildt den nu föredragna § 7 beträffar, så förefaller det mig verkligen, som om de förslag, som motionärerna angående den samma framställt, icke äro så vidtgående, att de skulle kunna uppväcka några svårare betänkligheter. Kungl. Maj:t har föreslagit, att det skall vara Konungens befallningshafvande, som meddelar dessa ständiga utskänkningsrättigheter. Det ha också motionärerna föreslagit. Kungl. Maj:t har föreslagit, att Konungens befallningshafvande, innan han meddelar sitt beslut, skall inhämta yttrande af de kommunala myndigheterna. Det föreslä också motionärerna. Kungl. Maj:t har föreslagit, att Konungens befallningshafvande icke skall få meddela en rättighet, ifall båda kommunalmyndigheterna motsätta sig rättighetens beviljande. Motionärerna gå ett steg längre och föresla, att, i fall *endera* af de kommunala myndigheterna afstyrker ansökningsgen, skall Konungens befallningshafvande icke få bevilja den; d. v. s. de föreslä, att för bifall skall fordras tillstyrkande af båda de kommunala myndigheterna, som hörts i ärendet. Man skulle ju kunna säga, att såväl Kungl. Maj:t som motionärerna i detta afseende vilja ställa allmänheten under Konungens befallningshafvandes förmynderskap, fastän motionärerna i högre grad än Kungl. Maj:t vilja inskränka detta förmynderskap genom att bereda ökad utrymme åt kommunernas själfbestämmelserätt.

Det är en gammal fordran från nykterhetsvännernas sida, som sålunda åter framställts. Här i Andra Kammaren borde det ej saknas resonans för det önskemålet: att bereda de kommunala myndigheterna ökad befogenhet. Det vill synas, att önskvärdheten att bespara kommunerna ölkrogar borde anses vara så pass stor, att, därest någondera af dessa myndigheter afstyrkt en utskänkningsrättighet, skulle det icke kunna komma i fråga att bevilja den. I händelse något missbruk ifrån de kommunala myndigheternas sida skulle förekomma, finnes däremot ett lätt tillgängligt korrektiv, nämligen att man ändrar myndigheternas sammansättning.

Jag tillåter mig således, öfvertygad om att ett bifall till ett sådant förslag icke skall medföra några svårare olägenheter — framför allt icke öka emigrationen — att hemställa om afslag å Kungl. Maj:ts förslag i 3 och 4 mom. och i stället föreslä, att dessa moment måtte erhålla den lydelse, som vi föreslagit i vår motion, hvilken återfinnes på sid. 39 i betänkandet, där det heter:

»3. Öfver ansökning, som rätteligen skett, inhämta Kungl. Maj:ts

befallningshafvande, sedan tiden för ansökningars ingifvande utgått, utlåtanden, i stad af magistrat och stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga samt å landet af kommunalnämnd och kommunalstämma. Dessa utlåtanden böra innehålla bestämdt till- eller afstyrkande, med angifvande af skälen därför; och skall, därest ansökningen tillstyrkts af båda de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, magistrat eller kommunalnämnd tillika lämna uppgift å de personer, hvilka redan innehafva rättigheter till rörelse af ifrågavarande slag, gällande för nästkommande år, och å de ställen, där dessa personer bedrifva sin rörelse, samt afgifva yttrande, huruvida särskilda föreskrifter för utskänkningens bedrifvande anses nödiga.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*
(Forts.)

I Stockholm äge hvad i detta mom. är sagdt om inhämtande af magistratens utlåtande ej tillämpning.

4. Har ansökning blifvit afstyrkt, i Stockholm af stadsfullmäktige samt å annan ort af någondera af de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, må densamma ej bifallas.»

I detta anförande instämde herrar *Kvarnzélius, Hammarström, Matsson, Hörnstén, Andersson* i Baggböle, *Nordin, Collvin, Ström* i Transtrand, *Lindgren* i Örebro, *Broström, Andersson* i Backgården, *Johansson* i Jönköping, *Johansson* i Öija, *Ericsson* i Ahlberga, *Eriksson* i Elgered och *Persson* i Arboga.

Herr Wavrinsky i Stockholm: Her talman! Det torde hända, att nykterhetsifranne komma med många olikartade anspråk på lagstiftningen för att tillfredsställa sina syften och närma sig det mål, till hvilket de sikta, och att åtskilliga af dessa anspråk äro mera ägnade att irritera våra motståndare än att bereda någon verklig fördel. Det torde vara fallet, därom skall jag icke tvista, men jag erkänner, att det ifrån motståndarnes synpunkt mången gång kan te sig så.

Men jag vill till förklaring, hvarför nykterhetsifranne gå mången gång, som man tycker, öfverdrifvet långt i sina anspråk, säga, att det är naturligt att de, som lefva bland dem, som äro hemfallna åt dryckenskap, och ha till uppgift att rädda och hjälpa dem ur det elände, vi ha framför ögonen, ifrån de fördärfliga verkningar, rusdrycksbruket medför, de bli naturligtvis mången gång uppjagade i sina känslor af detta elände och bringas därför att anstränga sig till det yttersta. För dem, som stå oss emot, är det naturligt, då de lefva i lyckligare omständigheter, att de se saken mindre mörk, att de därför mindre gripas af följderna af rusdrycksmissbruket. Jag vill säga detta till förklaring för dem, som känna sig oheagligt berörda af nykterhetsifranes många och ofta utprejade anspråk.

Är det nu så i fråga om de obetydligare reformfrågorna på detta lagstiftningens område, bör man väl däremot på området för en stor principiell fråga kunna påräkna sympatier ifrån de mer lyckligt lottade — för kraf sådana som exempelvis det här ifrågavarande: kommunalsjälfstyrelse i afseende på rusdryckstrafiken. Detta är en stor principfråga, och den hålla nykterhetsifranne naturligtvis mera på än andra.

Det har händt uti vårt sydligaste län, att vid ett tillfälle en ansökan om utskänkningsrättighet, som här är i fråga, afstyrktes af

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl. magistraten på den grund att någon ytterligare utskänkningslokal icke vore behöflig och därför att den tillgängliga polisstyrkan icke vore tillräcklig att hindra de oordningar, man hade att befara, om man skulle ytterligare öka utskänkningsrättigheterna, men att, då stadsfullmäktige tillstyrkte ansöknings, densamma af Konungens befallningshafvande beviljades. Det synes som om den omständigheten, att magistraten gifvit goda skäl för sitt afstyrkande, bort utgöra tillräcklig anledning för Konungens befallningshafvande att icke bifalla ansöknings, och likvisst bifölls densamma. Sådana fall verka naturligtvis på dem, som ofra mycken omtanke och stora penningmedel för uppehållande af kampen mot rusdrycksmissbrukets elände och följder, mycket nedtryckande och ingifva dem missmod.

(Forts.)

Det torde vara få af de lyckligare lottade, som göra sig en föreställning om, huru stora de uppoffringar äro, småfolket, som organiserat sig i nykterhetskampan, verkligen gör. Om vi räkna dem, som äro medlemmar af nykterhetsföreningar, till omkring 300,000 personer, så räkna vi mycket lågt, och om vi beräkna, att enhvar af dessa offrar kontant 3 kronor om året för att uppehålla sina föreningar, så taga vi äfven en låg siffra — jag vet, att denna siffra kunde minst fördubblas —, men detta visar, att det går *minst en million kronor om året* ur småfolkets fickor till denna frivilliga försvarskamp.

Jag ber att få instämma i den föregående talarens erkännande till herr finansministern för hans åtgörande med detta lagförslag till ett verksamt steg framåt i nykterhetsvänlig riktning, men jag ber också att, med anslutning till de skäl, som samme talare anförde för vidtagande af en förändring af den nu föredragna paragrafens lydelse, få yrka bifall till hans ändringsförslag.

Herr von Geijer: Herr talman, mina herrar! Jag har begärt ordet för att säga några ord till försvar för den af herr Neiglick och mig i ämnet väckta motionen.

Man får väl antaga, att hvad som föranledt vederbörande, d. v. s. Kungl. Maj:t och utskottet, att gifva sina resp. förslag till ifrågavarande paragraf 7 den lydelse de fått, har varit hvad de särskilde kommitterade i detta afseende anförde och som återfinnes på sidd. 28 och 29 i utskottets utlåtande. De af dessa kommitterade anförda skäl, som således få anses hafva legat till grund för § 7, hafva, såsom af anförda stället i utskottsutlåtandet framgår, uppdelats i två olika slag. Några af skälen äro nämligen af rent formell natur, under det att andra af dem hafva, som det heter, »en mera materiell innebörd».

Hvad då först beträffar de formella skälen, så säga de kommitterade härom följande: »Att på förhand bestämma antalet utskänkningsrättigheter, utan att man vet, om några personer finnas villiga och lämpliga att öfvertaga dem, förefaller ock ändamålslost. Stadgandet härom är hämtadt ur förordningen om försäljning af brännvin, men är där af helt annan betydelse, då det suppleras af bestämmelse, att de fastställda rättigheterna skola utbjudas å auktion och öfverlåtas till den högstbjudande. Också har det visat sig, att fastställda rättigheter till utskänkning af vin eller maltdrycker lämnats obegagnade. Så är t. ex. i Stockholm det fastställda antalet sådana rättigheter sedan många år

tillbaka 200, men antalet under försäljningsåret 1897—1898 utöfvade utgjorde endast 176 och torde icke någon gång hafva uppgått till maximiantalet».

Jag vill då först och främst erinra därom, att en bestämmelse af ifrågavarande art egentligen är en ordningsföreskrift, hvars syfte redan framgår af detta namn. Erfarenheten har nämligen visat, att en utskänkning, sådan som här är i fråga, lätt är ägnad att medföra oordningar, och att det förty måste anses icke allenast lämpligt utan äfven nödvändigt, att i de kommunala eller polismyndigheternas hand lägga både en rätt och en skyldighet att ordnande ingripa, där så behöfves. Bestämmelsen har emellertid äfven ett annat syftemål, hvilket framgår af en annan passus i kommitterades yttrande, nämligen (se sid. 3 i utskottsutlåtandet): »I mån som ölkonsumtionen hos allt bredare lager af vårt folk tilltagit, har det i följd däraf i *nykterhetens* och *ordningens* intresse visat sig nödvändigt att medelst tämligen noggranna och detaljerade bestämmelser regelbinda ölhandeln för att, såvidt möjligt, förekomma eller afvända dess missbruk». Författningen har således en tvåfaldig uppgift, nämligen att verka dels i ordningens, dels ock i nykterhetens syfte. För min del kan jag nu icke finna, att den omständigheten, att de underordnade myndigheterna skulle räknat fel och begärt och erhållit flera utskänkingsrättigheter, än som sedermera verkligen visade sig behöfliga, skulle på något sätt kunna ställa sig hindrande gent emot nämnda syften. Icke kan väl oordning eller onykterhet befrämjas därigenom att rättigheter, som beviljats, icke blifva begagnade? Hade kommitterade kommit till en alldeles motsatt slutsats, då skulle jag varit benägen att skriva under deras yttrande.

Till stöd för sin åsikt att den s. k. dubbla pröfningen vid beviljandet af utskänkingsrättigheter icke vidare skulle äga rum anföra kommitterade, att därmed icke blott undvikes denna dubbla pröfning, utan »man synes äfven kunna vinna den fördel, att i allmänhet endast den, som vill såsom näringsyrke drifva utskänkingsrörelse samt därtill har nödigt kapital och eljest är lämplig, anmäler sig, då däremot de nu gällande stadgandena lätt kunna fresta olämpliga personer att anmäla sig till öfvertagande af en fastställd, men obegagnad utskänkingsrättighet».

Hvad emellertid beträffar just denna dubbla pröfning i fråga om upplåtelse af utskänkingsrättigheter, så tror jag för min del, att en sådan alls icke skall förekommas genom den nu föreslagna nya lydelsen af lagbestämmelsen i fråga. Jag har i tio års tid tjänstgjort såsom magistratsordförande och jag vågar därför påstå, att jag har en viss erfarenhet på det område, hvarom frågan nu gäller. Jag har under denna tid icke funnit någon svårighet föreligga vid bestämmandet af det antal utskänkingsrättigheter, som borde upplåtas, men väl en svårighet i att härvidlag »hålla igen». Ty det har i dylika fall gjorts många påtryckningar på såväl magistraten som stadsfullmäktige, och mången gång har man haft svårt att värja sig emot de »ömmande omständigheter» och annat dylikt, som framhållits. Det är därför min bestämda öfvertygelse att, om det nu föreliggande förslaget upphöjes till lag, antalet af ansökningar om utskänkingsrättighet skall komma att mångdubblas eller i alla händelser att högst väsentligt ökas, och

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl. då vederbörande myndighet har att ingå i pröfning af de särskilda föreliggande ansökningarna, torde det därför blifva nödvändigt att först bestämma huru många dylika rättigheter skola få finnas. Den dubbla omgången blir således i alla fall nödvändig, och då blir ju samma förhållande som nu, dock med den skillnad, att *nu* hafva myndigheterna icke att på blott lösa grunder, utan på fullt objektiva skäl fatta sitt beslut i frågan, befriade från nödvändigheten att låta påverka sig af de inkomna ansökningarna, medan åter *då* otvifvelaktigt kommer att inträffa, att personliga intressen och förhållanden skulle spela en mycket större roll än hvad nu är fallet.

Vidare säga kommitterade, att ett antagande af deras förslag skulle förekomma sådana olägenheter, som att »en slarfvig eller motvillig kommunalnämnds- eller kommunalstämмоordförande» skulle underlåta att till Konungens befallningshafvande återsända ansökningarna och således kan »genom dröjsmål orsaka frågans fall». Korrektivet mot fel af ämbets- eller tjänstemän brukar väl annars finnas i strafflagarna. Därmed icke sagdt, att icke skäl kunna föreligga att, därest författningar, som innehålla bestämmelser, hvilka administrativa myndigheter hafva att efterkomma, de, då dessa bestämmelser äro svåra att efterkomma, härutinnan göra ändring, men för min del vågar jag påstå, att de nu gällande bestämmelserna i förevarande afseende icke äro vare sig krångliga eller besvärliga.

Längre fram öfvergå kommitterade till de mera materiella skälen, eller, som de säga: »Kommitterades förslag innebär emellertid en ändring af *mera materiell* innebörd, nämligen utsträckning af den veto-rätt, som tillkommer de kommunala myndigheterna emot framställningar af förevarande slag. Denna rätt kan nu göras gällande endast i fråga om antalet utskänkingsrättigheter, men enligt kommitterades förslag kan den begagnas till förhindrande af hvarje ifrågasatt utskänkingsrörelse, vare sig på den grund, att antalet sådana rörelser skulle blifva för stort eller emedan kommunen saknar förtroende till sökandens person eller af hvilken som helst annan anledning».

Mot detta kommitterades yttrande vill jag sätta ett annat, afgifvet af Konungens befallningshafvande i *Blekinge* län, hvilken »anser utsträckning af de kommunala myndigheternas vetorätt jämväl i fall, då kommunen saknade förtroende för sökandens person, i viss mån betänklig såsom ägnad att befordra de anlag till godtycke, hvilka kunde förefinnas hos ett härskande, törhända icke alltid för nykterhet nit-älskande parti inom en eller annan kommun».

Polismästaren i Uppsala har i afgifvet utlåtande yttrat någonting ungefär i samma riktning. Och hvad mera är, herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet säger i anledning häraf: »Med afseende å de sålunda anförda betänkligheterna, hvilka icke synas alldeles ogrundade, har ur förslaget uteslutits bestämmelsen, att de kommunala myndigheternas yttrande *skola* innehålla uttalande om sökandens lämplighet; och har detta desto hellre kunnat göras, som ändock myndigheterna skola anföras skäl för sitt till- eller afstyrkande».

För min del vill jag på det bestämdaste biträda, hvad således landshöfdingen i *Blekinge* län och chefen för finansdepartementet an- fört; det är min öfvertygelse, att stadsfullmäktige därvidlag omöjligen

kunna frigöra sig från de personliga skäl eller »ömmande omständigheter», som kunna komma att åberopas för beviljande af utskänkingsrättighet, och att i så fall, i motsats till hvad nu är förhållandet, den föreslagna författningen kommer öka antalet af de rättigheter, som beviljas, icke tvärtom. Den s. k. vetorätten, som här talas om, kommer säkerligen, enligt mitt förmenande, icke att verka i den riktning man afsett, utan raka motsatsen.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*
(Forts.)

Det har sagts — om jag icke blifvit alltför illa underrättad — att vederbörande inom utskottet skulle hyst den mening, att vår motion icke skulle kunna bifallas af den anledning att vi skulle förbisett den omständigheten, att det nya förslaget icke har bibehållit de s. k. måltidsrättigheterna. (Dessa finnas nämligen icke omnämnda i förslaget, utan förekomma endast i den nu gällande lagen, under namn af utskänkning af maltdrycker vid måltider åt spisande gäster). Nej, vi hafva visst icke förbisett detta, ty just den omständigheten, att dessa måltidsrättigheter blifvit i förslaget uteslutna, har varit en af anledningarna till att vi måst gifva vårt förslag den lydelse det fått. Jag kan icke finna, att af den angifna omständigheten kan hämtas något som helst skäl, hvarför vår motion icke skulle kunna bifallas. Åtminstone hvad de mindre eller medelstora städerna beträffar är det synnerligen lätt att på förhand bestämma, hur många sådana rättigheter man bör föreslå.

Herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet har yttrat följande, som återfinnes på sid. 32 i utskottsutlåtandet: »Då jag hyser den uppfattning, att det ländar öfvervägande till fördel, ifall de kommunala myndigheterna lämnas tillfälle att föreslå och Kungl. Maj:ts befallningshafvande att stadga de inskränkande föreskrifter för utskänkningens utöfvande, de anse nödiga, har förslaget, såsom framgår af 7 § 3 mom. och 17 § 1 mom., i enlighet därmed affattats». Ja, i Malmöhus län har det sedan lång tid tillbaka praktiserats så, att Konungens befallningshafvande meddelar sådana där inskränkta rättigheter. Jag skall be att få anföra ett exempel därpå. I det samhälle, som jag tillhör, finnes en större fabriksinrättning, hvilken ville bereda sina arbetare lättare tillgång till läskedrycker med mindre alkoholhalt. Det hade nämligen längs efter den gata, där fabriken är belägen, uppstått en mängd ölkrogar, den ena efter den andra, och så snart myndigheterna afklippte en sådan krog, uppväxte genast en annan i stället. Då ordnades saken på det sättet, att myndigheterna hos Konungens befallningshafvande begärde rättighet för lämplig person att inom fabriksområdet tillhandahålla endast svagdricka äfvensom s. k. svensköl, en tämligen maltstark, men alkoholsvag dryck. Denna begäran bifölls. Här är den väg angifven, på hvilken vi böra slå in. Och chefen för kungl. finansdepartementet har ju, som sagdt, själf angifvit, att sådana begränsade rättigheter äro synnerligen lämpliga.

Då jag således anser, att någon svårighet icke vållats af den nu gällande författningens föreskrift, att antalet utskänkingsrättigheter skall på förhand bestämmas, och tvärtom många skäl tala för dess bibehållande, så ber jag, herr talman, på grund häraf och af hvad jag i öfrigt anført, såväl nu som i herr Neiglicks och min motion, att få yrka, att kammaren måtte för sin del besluta att, med afslag å utskottets hemställan i förevarande § 7, mom. 2, 3 och 4, återremittera

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*

ärendet till utskottet för vidtagande af erforderlig omredigering, i motionens syfte, af nyssnämnda moment.

(Forts.) Herr Roos: Herr talman, mina herrar! Den förste ärade talaren, som yttrade sig om denna paragraf, talade om nykterhetsifrare och om deras motståndare. Jag tviflar icke på, att nykterhetsifranne hafva motståndare, men jag tror, att deras antal är inom denna kammare mycket lätt räknadt.

Vi, som icke kunna räkna oss till nykterhetsgruppen eller till gruppen af dem, som kallas för nykterhetsifrare, vi göra dock äfven vi anspråk på benämningen nykterhetsvänner. Särskilda utskottets ledamöter hafva så godt som enbälligt tillstyrkt hvad Kungl. Maj:t föreslagit med afseende å åtgärder till förmån för nykterheten, såsom att tillverkare af öl icke vidare får sälja från nederlag, att anmälan om idkande af handel icke skall omedelbart föranleda rätt för handlanden att sälja maldrycker, äfvensom rörande förbud att utskänka maldrycker inom kasern m. m., och vi hafva skärpt hvad Kungl. Maj:t föreslagit med hänsyn till villkoren för kringföring af maldrycker, skärpt hvad föreslagits i fråga om utskänkning vid skjutsanstalt samt till sist borttagit den järnvägsstyrelsen särskildt tillerkända rätt. På grund af detta och mycket annat, som förekommit, tror jag, att vi kunna med fog göra anspråk på att betraktas såsom nykterhetsvänner.

Nu har samme talare, med instämmande af ytterligare en talare, yrkat, att förevarande paragraf skulle erhålla i den mån ändrad lydelse, att båda de kommunala myndigheternas tillstyrkande skulle erfordras för att erhålla rätt till utskänkning af maldrycker. Utskottet har icke velat gå med på ett förslag i denna riktning, icke ur — som jag nyss antydde — någon nykterhetsfientlig synpunkt, utan därför att utskottet ansett det förmynderskap, som en restriktiv rusdryckslagstiftning i viss mån alltid innebär, icke bör utsträckas därhän, att man skulle förhindra nyktra personer att förtära maldrycker. Vi hafva icke velat, att personer, som för sin dagliga förbrukning använda öl, skulle på ett eller annat sätt rent af förhindras därifrån. Och vi hafva också ansett, att ett förslag, sådant som det af den förste talaren framburna, skulle vara, icke gagneligt, utan i vissa fall kanske rent af skadligt för nykterheten. Jag vill förklara detta på följande sätt. Det finnes inom ett samhälle en utskänkning, som bedrifves på ett sätt, som icke är förmånligt för nykterheten. Då önska andra personer, som nitälska för nykterheten, att inrätta ett nytt ställe, ett matställe med utskänkingsrättighet. Dessa personer ingå med ansökan att erhålla en sådan rätt, men ett mäktigt parti inom kommunalnämnden afstyrker ansökingen och tillstyrker i stället bibehållande af rättigheten åt den förutvarande innehafvaren. Det säges, att någon ny rättighet icke bör beviljas, ty det är nog med en rättighet; två vore för mycket. Sedan förekommer ärendet på kommunalstämma, och därför att det öfvervägande antalet fyrkar är på gamle innehafvarens sida, tillstyrker kommunalstämman dennes rättighet, men icke någon ny. I detta fall skulle Konungens befallningshafvande vara försatt i den ställningen att antingen icke bevilja någon rättighet alls, således icke heller den gamla, ehuru det ansåges, att förhållandena i orten vore sådana,

att där behöfdes ett sådant ställe, eller ock nödgas att gifva rättigheten åt den gamle innehafvaren, ehuru denne utöfvat sin förra rättighet på ett sådant sätt, att det gifvit anledning till missnöje. Sådana fall kunna tänkas. Förhållandena kunna således mycket lätt gestalta sig så, att ett stadgande i motionens riktning skulle verka icke i nykterhetens intresse, utan snarare tvärtom. Nu säger visserligen den ärade representanten från Södertälje, att om de kommunala myndigheterna missbruka sin rätt, så är det lätt att ändra dessa myndigheters sammansättning vid nästa val. Men huru den ärade representanten tänkt sig, att en ändring af kommunalstämmans sammansättning skulle gå till, det öfverskrider åtminstone min fattningsförmåga och förmodligen äfven samtliga här närvarande herrars.

Herr von Geijer har yrkat bifall till den af honom och herr Neiglick afgifna motionen. Han har velat göra gällande, att den af Kungl. Maj:t föreslagna förändringen, att de s. k. måltidsrättigheterna skola försvinna, ingalunda betingade en ändring i sättet för upplåtandet. Jag är härutinnan af en annan mening. Så länge det gällde endast rena utskänkingsrättigheter, kunde en myndighet mycket lätt bedöma, huru stort antal rättigheter voro erforderliga, men då under en och samma lagbestämmelse blifvit inrymda dels dessa rättigheter, dels äfven måltidsrättigheter, blir det synnerligen svårt att säga, att »i detta samhälle behöfvas 20 eller 50 eller 100 rättigheter». Ty det kan ju hända, att utvecklingen för med sig, att åtskilliga nya rättigheter behöfvas just för mathållningens skull, och det skulle då icke vara möjligt att bevilja dessa rättigheter, som visade sig erforderliga, såvida man icke från början tagit till antalet rättigheter så stort, att alla kunde däribland inrymmas. Hade man däremot tilltagit ett mycket stort antal rättigheter, så låge det mycket nära till hands, att, om en ansökan komme in till vederbörande, dessa då icke vore så noga vid pröfningen, utan bifölle densamma, fastän den strängt taget icke vore så särdeles nödvändig. Jag föreställer mig således, att denna reform: att sammanföra de båda slagen af rättigheter till ett enda slag af rättigheter, betingar det föreslagna, ändrade förfaringsättet. Ökade bördor påläggas visserligen härigenom länsstyrelserna, men, mina herrar, hafva herrarne på de senaste tio, tjugu åren skrivit en lag, som icke för dem medfört ökade göromål?

Jag tillåter mig yrka bifall till utskottets förslag till denna paragraf oförändradt.

Härmed var öfverläggningen afslutad. Herr talmannen tillkännagaf, att han med hänsyn till de gjorda yrkandena ämnade framställa särskild proposition angående hvarje moment; och blef till en början 1 mom. godkänt med den af utskottet föreslagna lydelsen.

Därefter blefvo 2 och 3 mom. efter af herr talmannen angående hvardera momentet för sig framställda propositioner godkända med den lydelse, som af utskottet föreslagits.

I fråga slutligen om 4 mom. hade yrkats 1:o godkännande af utskottets förslag, 2:o godkännande af den utaf herr Pettersson i Sö-

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

*Förslag till
föröräning
angående
försäljning
af vin och öl.*
(Forts.)

dertälje föreslagna lydelsen och 3:o) momentets återförvisande till utskottet. Herr talmannen, som nu gaf propositioner å dessa yrkanden, fann det förstnämnda yrkandet vara med öfvervägande ja godkänt. Som votering likväl begärdes, blef nu, sedan till kontraposition antagits det under 2:o) omförmälda yrkandet, uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner andra särskilda utskottets förslag till 7 § 4 mom. i förevarande förordning angående försäljning af vin och öl, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt den lydelse af detta moment, som föreslagits af herr Pettersson i Södertälje.

Voteringen utföll med 128 ja mot 78 nej; och hade kammaren alltså godkänt utskottets förslag till momentets lydelse.

För 8 § var af Kungl. Maj:t föreslagen denna lydelse:

1. Tillstånd att inom staten tillhörigt område för station vid statens järnvägar utskänka vin eller maltdrycker tillkommer det kungl. järnvägsstyrelsen att meddela. Sådant tillstånd må lämnas endast där utskänkningen för trafikens behof finnes erforderlig och till person, som pröfvas lämplig att förestå rörelsen.

Enahanda befogenhet tillkommer kungl. järnvägsstyrelsen i fråga om dylik utskänkning å statens järnvägståg.

2. Tillstånd sasom i 1 mom. 1 stycket förmäles må beträffande område för station vid enskild, till persontrafik upplåten järnväg meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande på framställning af järnvägens styrelse och efter det i annan stad än Stockholm magistrat samt å landet kommunalnämnd och kommunalstämma blifvit hörda.

Äfvenledes må på styrelsens framställning tillstånd till utskänkning af vin eller maltdrycker å sådan järnvägs tåg meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i det län, hvarest styrelsen har sitt säte.

Däremot hade utskottet hemställt, att paragrafen skulle lyda sålunda:

Tillstånd att inom område för station vid statens järnvägar äfvensom vid enskild, till persontrafik upplåten järnväg utskänka vin eller öl må lämnas endast där utskänkningen för trafikens behof finnes erforderlig och till person, som pröfvas lämplig att förestå rörelsen. Sådant tillstånd meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande på framställning af järnvägens styrelse och efter det i annan stad än Stockholm magistrat samt å landet kommunalnämnd och kommunalstämma blifvit hörda.

Äfvenledes må på styrelsens framställning tillstånd till utskänkning af vin eller öl å sådan järnvägs tåg meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i det län, hvarest styrelsen har sitt säte.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)*

Sedan paragrafen föredragits, begärdes ordet af

Herr Johnsson i Bollnäs, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Jag vill icke motsätta mig, att vederbörande järnvägsstyrelser böra hafva rätt att utverka tillstånd att försälja öl och vin till resande vid sådana järnvägsstationer, där behof däraf visar sig vara nödvändigt. Men att de, såsom nu är fallet, skola få inrätta vanliga ölkrogar, som förorsaka stora olägenheter för de kommuner, inom hvilka de äro belägna, hoppas jag att ingen i denna kammare kan gilla, och detta så mycket mindre, som järnvägsstyrelsen icke gör något för ordningens upprätthållande vid dessa stationer. Järnvägsstyrelsen beviljar ölutskänkningsrättigheter, och så få kommunerna anställa polisbevakning för att upprätthålla ordningen vid just dessa styrelsens utskänkningsställen. Detta kan ju icke vara riktigt, och man måste förvåna sig öfver att utskottet icke har haft sin uppmärksamhet fästad på detta förhållande.

Jag tror därjämte icke, att det är någon förbättring i förslaget att öfverflytta rätten att bevilja sådan rättighet till utskänkning af öl och vin ifrån kungl. järnvägsstyrelsen till Konungens befallningshafvande. Det har visat sig vara en fördel för ordningens upprätthållande, att vederbörande järnvägstjänstemän sökt i någon mån kontrollera, att utskänkingen icke skett å tider, då den icke varit tillåten. När man nu, såsom blifvit föreslaget, till Konungens befallningshafvande öfverflyttat rätten att bevilja utskänkningsrätt, är jag öfvertygad om att stationsinspektorerne icke anse sig hafva någon skyldighet att kontrollera försäljningen, och då måste naturligtvis kommunerna i större utsträckning anordna särskild polisbevakning för detta ändamål och sålunda öka utgifterna.

Men icke nog därmed. Hvad som är mest att beklaga är just dessa öppna krogar. Ty de försäljningsrättigheter, som nu beviljas vid järnvägarne, skilja sig icke ifrån de vanliga ölkrogarna, åtminstone icke på sådana stationer, där många tåg dagligen framgå, så att försäljningen får pågå hela dagen. Det heter visserligen i allmänhet i de tillståndsbevis, som järnvägsstyrelsen meddelar, att försäljningslokalen må hållas öppen endast en eller en half timme före och efter hvarje tågs ankomst och afgang. Men då ett stort antal tåg expedieras, blir följden den, att krogen hålles öppen, jag skulle vilja säga hela dygnet eller åtminstone ganska långt in på kvällen från tidigt på morgonen. Att detta är en olägenhet för de kommuner, inom hvilka krogarna äro belägna, är väl uppenbart, och jag förstår icke heller, hvarför det skall beviljas försäljningsrättigheter i en sådan utskänkning. Det borde väl vara tillräckligt, om järnvägsstyrelsen hade rättighet att anordna försäljning till resande. Vi ha nyss antagit 6 § 2 mom., som stadgar, att försäljning af öl och vin vid gästgifverier får äga rum endast till resande. Och det synes mig i detta hänseende ännu mer befogadt att påyrka, att endast de med järnväg

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

resande må ha rätt att köpa vin eller maldrycker vid järnvägsstationerna. Därigenom skulle man tillfredsställa ett behof, och det är ju ingen, som vill förneka, tror jag, att resande med järnväg bör kunna, vid sådana stationer, åtminstone där mat serveras, få köpa dessa varor. Då jag ej vill förneka, att tillfälle må beredas de resande att köpa öl, hvilket, om försäljningen öfvervakas, icke torde kunna vålla de kommuner, inom hvilken försäljningen utöfvas, så afsevärda olägenheter, synes det mig vara allt skäl att föreskrifva, att utskänkingen endast må ske till resande. Jag vet, att vissa distriktschefer vid statens järnvägar varit betänkta på att å en del stationer, där ölförsäljning föranledt klagomål, meddela sådana bestämmelser i afseende på denna försäljning, att innehafvare af rättigheterna finge sälja endast till resande med järnväg. Med de bestämmelser, som i den föredragna paragrafen föreslås, är det ju helt naturligt, att den, som beviljats sådan utskänkningsrätt, är angelägen att hafva försäljningslokalen öppen så lång tid som möjligt, ty därigenom kan ju försäljningen ökas mångdubbejt.

Jag skall, herr talman, tillåta mig att framställa ett särskildt yrkande i afsikt att minska nu anmärkta olägenheter, och jag hemställer, att i paragrafen efter orden »utskänka vin eller öl» tilläggas orden »till resande»; och skulle paragrafen vid bifall till detta yrkande komma att få följande lydelse:

»Tillstånd att inom område för station vid statens järnvägar äfvensom vid enskild, till persontrafik upplåten järnväg utskänka vin eller öl till resande må lämnas endast etc.

Jag bemställer, herr talman, om proposition på detta mitt yrkande.

Häruti instämde herrar *Jansson* i Edsbäcken, *Sandin*, *Hultkrantz*, *Zimdahl*, *Lindgren* i Örebro, *Hörnsten*, *Eriksson* i Elgered, *Andersson* i Baggböle, *Beckman* och *Eriesson* i Vallsta.

Vidare anförde

Herr Lindblad: Herr talman! Jag tror icke, att man kan tillmäta någon större praktisk betydelse åt det yrkande, som nu senast gjorts af den ärade talaren på gäffleborgsbänken, ty om man skulle införa en sådan bestämmelse, är det först och främst mycket lätt att låna sig en järnvägsbiljett och på det sättet komma in i utskänkningslokalen och blifva behandlad såsom resande, och lyckas det ej att få låna en biljett, köper man en sådan till närmaste station för t. ex. 25 öre, och sålunda blir foljden endast den, att ölet blir 25 öre dyrare. Köper man vidare en tur- och returbiljett, så räcker den 14 dagar och kan ju hela denna tid gå i lån. Är det lämpligt att på det sättet beskatta särskildt de mindre bemedlade, för hvilka det dock alltid har en viss betydelse, om de skola betala en 25-öring mer eller mindre, medan det däremot för de mera bemedlade icke har något att betyda?

Då man ju icke kan förneka, att utskänkningsrättigheter måste finnas vid vissa järnvägsstationer, dels för passagerarnes behof och dels äfven för den på tågen anställda personalen, så kan jag icke se annat, än att den ärade talarens förslag endast skulle leda till att trakassera allmänheten.

Jag tror, att den enda vägen man kan använda för att inskränka ölförsäljningen vid dessa järnvägsstationer är att inskränka tiden för lokalernas öppenhållande före och efter tågens uppehåll, för att på den vägen minska besöken af ortsbefolkningen, och genom en sådan inskränkning kunna vederbörande järnvägsstyrelser, om så skulle erfordras, drifva saken ända därhän, att lokalerna äro öppna endast då tåg är inne på stationen.

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl.
(Forts.)

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Johnsson i Bollnäs: Den ärade talaren på södermanlandsbänken måtte vara mycket hemma i de knep, som lönnkrögarna begagna, eftersom han omedelbart hade till hands en utväg, hvarigenom man skulle enligt den ärade talarens förmenande kunna kringgå den föreslagna bestämmelsen. Jag tror emellertid icke, vare sig att någon resande skall vara benägen att till ölkrogskunder utlåna sin järnvägsbiljett eller att någon skulle lyckas att genom köp af en biljett, t. ex. till nästa station, köpa spritdrycker, såvidt man nämligen vill utöfva någon kontroll. Skulle det verkligen vara så lätt att kringgå den af mig föreslagna bestämmelsen, då hade väl kousekvensen fordrat, att den ärade talaren äfven påyrkat ändrade bestämmelser angående gästgifvarnes rättigheter, ty de få ju också sälja öl och vin endast till resande.

Men om ock den af mig föreslagna bestämmelsen kan kringgåas vid ett eller annat fall, så torde dock detta åstadkomma mindre olägenhet än om man skulle bevilja fullständiga utskänkningsrättigheter utan kontroll. Äfven om några, som icke vore resande, skulle genom knep skaffa sig tillträde till försäljningslokaler, tror jag icke, att olägenheten däraf är så stor, som om man öppnar dörrarna för hvem som helst att köpa öl, och hvar och en, som har en sådan krog inom sin kommun, vet, huru stora olägenheter som därigenom vållas kommunen. Det kan därför icke vara riktigt, vare sig att järnvägsstyrelsen eller Konungens befallningshafvande skall hafva rättighet att bevilja dylika utskänkningsrättigheter utan att åtminstone på samma gång vara skyldig att öfvervaka, att ordningar icke förekomma. Att lägga denna skyldighet på kommunerna, då dessa icke hafva någon bestämmanderätt öfver utskänkningarnas tillkomst, är oriktigt, och jag hoppas därför, att åtminstone denna kammare skall bifalla det af mig gjorda yrkandet.

Öfverläggningen var härmed slutad. I öfverensstämmelse med de därunder gjorda yrkandena framställde herr talmannen propositioner dels på godkännande af utskottets förslag till paragrafens lydelse, dels ock på godkännande af den lydelse af paragrafen, som föreslagits af herr Johnsson i Bollnäs; och förklarade herr talmannen sig anse den förstnämnda propositionen hafva flertalets mening för sig. Emellertid begärdes votering, hvilken ock företogs enligt en nu uppsatt och behörigen justerad omröstningsproposition, så lydande:

Den, som vill, att kammaren godkänner andra särskilda utskottets förslag till 8 § af ifrågavarande förordning angående försäljning af vin och öl, röstar

Ja;

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt den lydelse af denna paragraf, som föreslagits af herr Johnsson i Bollnäs.

Voteringen utvisade 99 ja mot 83 nej; och hade alltså utskottets förslag godkänts.

9—12 §§.

Utskottets förslag godkändes.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle 13 § hafva denna lydelse:

1. Tillstånd att till afhämtning försälja vin eller maltdrycker meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

2. Ansökan om sådan försäljningsrätt i stad göres skriftligen hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, samt skall innehålla uppgift å det ställe, där försäljningen skall äga rum, och åtföljas af betyg om god frejd. Öfver gjord ansökan inhämta Kungl. Maj:ts befallningshafvande, där fråga är om annan stad än Stockholm, magistratens yttrande.

3. Vill någon på landet erhålla tillstånd, som i 1 mom. sägs, göre ansökan på sätt i 7 § 2 mom. om utskänkingsrätt är föreskrifvet, dock att ansökan må kunna göras när som helst under året. I fråga om handläggning af gjord ansökan gälla i tillämpliga delar hvad i nämnda mom. samt i 3 och 4 mom. af samma § är stadgadt.

I den af herr *Waldenström* jämte tjugutre andra ledamöter af Andra Kammaren väckta motionen II: 285 hade föreslagits tillägg till 13 § af ett moment af följande lydelse:

4. Sådant tillstånd må dock icke meddelas den, som idkar annan handel, hvartill särskild anmälan erfordras.

Utskottet hemställde, att paragrafen måtte erhålla följande lydelse:

1. Tillstånd att till afhämtning försälja vin eller öl meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

2. Ansökan om — — (= Kungl. Maj:ts förslag) — — är stadgadt.

Reservationer hade vid denna paragraf afgifvits:

af herr *Wallis*; samt

af herr *Waldenström*, hvilken hemställde, att Riksdagen måtte till 13 § foga ett nytt moment, så lydande:

4. Sådant tillstånd må dock icke meddelas den, som idkar annan handel, hvartill särskild anmälan erfordras.

Efter föredragning af paragrafen lämnades på begäran ordet till

Herr *Waldenström*, som yttrade: Herr talman! Som herrarne se, har jag tillåtit mig att till betänkandet foga en reservation vid denna para-

graf. Det har nu varit under många år, alltsedan jag kom till Riksdagen, en enhällig sträfvan hos nykterhetsvännerna att få ölhandeln skild ifrån all annan handel, för hvilken särskild anmälan äger rum. Riksdagen har också en gång skrivit till Kungl. Maj:t om den saken, men då strandade förslaget på svårigheten att skilja mellan öl och svagdricka. Man sade: gör man en sådan bestämmelse angående ölet, så kommer det att träffa äfven svagdrickat, och det ville man icke. Nu har man fått en gräns emellan öl och svagdricka. Det synes då konsekvent, att Riksdagen nu beslutar i öfverensstämmelse med hvad den den gången skref till Kungl. Maj:t. Emellertid har utskottet icke funnit sig föranlåtet att göra en sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag. Jag är dock viss, att nykterhetsvännerna i landet aldrig skola afstå från detta yrkande. Går det icke igenom nu, så kommer det naturligtvis igen gång på gång, tills det blir lag; ty det måste gå därhän enligt min uppfattning. Och därför, herr talman, skall jag be att få yrka bifall till min motion och reservation, d. v. s. att till 13 § fogas ett moment 4 af följande lydelse: »4. Sådant tillstånd må dock icke meddelas den, som idkar annan handel, hvartill särskild anmälan erfordras.»

Förslag till
förrådning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

I detta anförande instämde herrar *Eriksson* i Elgered, *Olsson* i See, *Ström* i Transtrand, *Sundström*, *Johnsson* i Bollnäs, *Hörnsten*, *Lindgren* i Örebro, *Janson* i Bråten, *Gustafsson* i Sjögesta, *Hultkrantz*, *Olsson* i Mårdäng, *Ericsson* i Ofvanmyra, *Broström*, *Persson* i Arboga, *Risberg*, *Johansson* i Oija, *Sandquist*, *Ericsson* i Ahlberga, *Johansson* i Jönköping, *Jonsson* i Hökhult, *Hansson*, *Olsson* i Älfålsåsen och *Granolund*.

Herr Roos: Herr talman! Jag har två invändningar att framställa mot det af herr Waldenström gjorda yrkandet. Den ena är, att jag fruktar, att hela saken kommer att ramla, om vi antaga hans yrkande, ty jag tror knappast på en sammanjämkning med Första Kamraren i detta hänseende. Den andra invändningen är, att jag tror, att det föreslagna tillägget skulle komma att verka menligt i nykterhetshänseende. För närvarande försäljes öl till afhämtning af handlande, vanligen handlande som sälja specier och matvaror, och i de flesta fall eller åtminstone på de orter, som jag har någon närmare kännedom om, går det vid denna handel ordentligt till, och man kan icke säga, att den försäljning, som sålunda äger rum, annat än undantagsvis föranleder oordningar. Men så finnes det en annan sorts handlande, herrar, som ha en sockertopp eller en anjovislåda som skylt, men egentligen sälja öl. Det är denna ölförsäljning, som bedrifves under skyddande förklädnad af vanlig handel, det är den, som ger anledning till oordningar, och det är utanför sådana ställen som folk församla sig och dricka ur sina buteljer. Skall det nu i framtiden bli så ställdt, att Konungens befallningshafvande icke får gifva tillstånd åt de ordentliga handlandena, som sälja specier och matvaror och sådant, utan endast åt sådana, som skola hafva sitt uppehälle af ölförsäljningen, så tror jag, att detta skulle medföra en afsevärd fara

Förslag till föröräning angående försäljning af vin och öl. för nykterheten. Och därför, herr talman, yrkar jag afslag å herr Waldenströms förslag och bifall till utskottets hemställan.

(Forts.)

Herr Waldenström: Jag kan icke föreställa mig, att den föregående talaren tänker sig, att vi skulle få sådana Konungens befallningshafvande, som skulle gifva tillstånd till ölförsäljning åt handlande, som i sina butiker hade anjovislådor och dylikt endast som skylt för ölförsäljningen. Utan jag tror nog, att de skulle se till, att detta tillstånd endast gäfvos åt ordentliga personer.

Hvad beträffar påståendet, att det icke skulle vara möjligt att åstadkomma en sammanjämkning med Första Kammaren, så får man se, huru den saken gestaltar sig. Jag tror icke det är omöjligt att få en tillfredsställande sammanjämkning. Första Kammaren kan gifva med sig på ett ställe och Andra Kammaren på ett annat. Jag tänker mig, att Första Kammaren kan gifva med sig på det här stället och Andra Kammaren beträffande första paragrafen. Då hade man en sammanjämningsgrund, som icke är oantaglig.

Jag vill icke, att för den här punkten förslaget skall falla, ty det utgör dock ett afsevärdt steg framåt. Men så länge jag varit med i Riksdagen, har denna punkt oupphörligt kommit fram och oupphörligt betonats och alltid vunnit Andra Kammarens bifall. Det vore då märkvärdigt, om Andra Kammaren nu skulle afslå hvad den så ofta bifallit och hvad äfven Första Kammaren en gång antagit.

Herr Lindblad: Herr talman! Äfven jag skall be att få uttala en varning mot att antaga det af herr Waldenström framställda förslaget. Jag ser samma fara föreligga, som herr Roos påpekade, faran af att icke Första Kammaren går med på en sådan sammanjämkning. Ty det finnes icke något att byta med, och man kan icke som herr Waldenström vänta, att Första Kammaren går med på en så inskränkande bestämmelse, när man bara har detta lilla, som står i första paragrafen, som rör sig om alkoholfritt öl, att bjuda i kvitning. Därför tror jag det vore mycket bättre att nu taga förslaget, sådant det föreligger. Jag tror, att detta utgör en så betydande förbättring af Kungl. Maj:ts förslag, att vi icke ha rätt att genom ett dylikt tillägg riskera afslag kanske på alltsammans. Och jag tror ingalunda, att opinionen ännu är mogen för sådana stränga bestämmelser, då vi veta, att det är synnerligen många handlande, såväl i stad som på landet, som nu begagna rättigheten att sälja både vin och öl. Om de icke finge sälja i sin egen affär, så finge de naturligtvis lägga an på att genom gemensam försäljning på annat sätt skaffa sig ersättning för förlorade inkomster, och äfven blefve då bryggerierna tvungna att öppna allt flera försäljningsställen, så att jag tror icke, att tillgången på varan skulle bli mindre, utan snarare tvärtom. Man skulle endast skapa ogillande hos dem, som hittills utöfvat denna försäljning som sin lagliga handelsrättighet.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman! Det är alldeles riktigt, som min ärade vän till vänster sade, att Första Kammaren har tagit 13 § sådan den lyder här enligt utskottets förslag. Om Andra Kam-

maren nu tager 13 § med det tillägg, som herr Waldenström gjort, så kan jag icke se, att lagen skulle falla. Men utan tvifvel kommer det att ställa sig så, att om icke Första Kammaren vill ändra sitt beslut till öfverensstämmelse med Andra Kammarens, så skall naturligtvis utskottet hemställa till denna kammare att fatta beslut, och då torde icke kammaren ha annat att göra än att bifalla Första Kammarens beslut rörande det moment, som herr Waldenström yrkat skulle gå in. Sålunda skulle det då komma att gå bort.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*
(Forts.)

Nu skulle jag, för så vidt Första Kammaren fattat lika beslut som Andra Kammaren i öfrigt, yrkat afslag på den hemställan, som herr Waldenström gjort. Men nu har Första Kammaren fattat ett annat beslut, ity att den ändrat första paragrafen, och då kan jag icke finna, att något som helst hinder skulle möta att sammanjämka dessa förslag. Det kan hända, att vid denna sammanjämkning det kommer att gå så, att i alla fall detta moment kommer att falla, men att Första Kammaren kommer att biträda Andra Kammarens beslut i första paragrafen. Sålunda kan jag icke finna, att minsta risk föreligger att bifalla herr Waldenströms yrkande. Med anledning däraf skall jag, herr talman, be att få instämma i hans yrkande.

Herr Zetterstrand: Herr talman! Jag tror, att det skulle vara till en mycket stor fördel, om ölförsäljning i sådant fall som ifrågasvarande icke finge äga rum. Däremot tror jag, att det skulle skada saken, om bestämmelsen utsträcktes så, att den äfven innefattade vin. Hvad vinförsäljningen beträffar, vet man, att det vid matlagning ofta erfordras en del viner, såsom kallskålviner m. m., och dem vill man i allmänhet köpa i dessa speceributiker. Jag vill erinra om, att från vårt samhälle uttalats en mycket stor önskan, att ölhandeln skulle borttagas från dylika handlande, men att vinhandeln skulle kvarstå.

När jag har denna uppfattning och tror, att den gjort sig mycket gällande, förefaller det mig, att man skulle kunna lösa frågan på det sättet, att Andra Kammaren nu bifaller herr Waldenströms yrkande, hvarigenom man sedan kvittningsvis skulle kunna bestämma, att tillstånd att till afhämtning försälja öl meddelas af Konungens befallningshafvande, men att beträffande *vin* sådant tillstånd ej borde fordras.

Häruti instämde herrar *Söderberg, Wavrinsky* i Stockholm, *Biesert* och *Sternér*.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Meyer: Det har ju varit ett gammalt önskemål hos nykterhetsiffrarne, att handeln med öl skulle skiljas från all annan handel, och jag kan mycket väl förstå, att de hade denna önskan, så länge rättigheten att försälja öl följde med rättigheten att idka handel utan att därtill behöfdes något särskildt tillstånd. Men hvarför de nu hålla så strängt därpå, sedan enligt Kungl. Maj:ts förslag handlande icke få försälja öl utan att därför i föreskrifven ordning ha förvärfvat sig särskild tillåtelse, kan jag icke förstå och kan icke förstå, att kammaren skulle vilja vedervåga hela detta föreliggande förslag bara för denna saks skull. Det är ju omöjligt att veta hvad Första Kammaren kommer att göra eller icke

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl. göra, men jag föreställer mig och kan icke tänka mig något annat, än att just i denna sak är Första Kammaren minst medgörlig, minst villig att göra eftergifter. Jag befarar, att alltsammans faller, om kamrarne fatta skiljaktiga beslut i denna punkt.

(Forts.)

Herr Waldenström: Herr talman! Det är ett faktum, att Första Kammaren en gång har instämt med Andra Kammaren i en skrivelse till Konungen i detta syfte. Jag minnes icke, hvilket år det var. Och det vore väl märkvärdigt, om vi här i Andra Kammaren af rädsla för, huru en sammanjämkning skulle utfalla på grund af omedgörligheten i Första Kammaren, bara skola gå tillbaka, medan i Första Kammaren aldrig några sådana farhågor uttalas. Där besluter man helt enkelt hvad man anser rätt, och ingen faller på den tanken att handla annorlunda af fruktan att Andra Kammaren skall fälla hela förslaget genom en omedgörlighet, som icke tillåte sammanjämkning. Mig synes den sammanjämkning, som herr Zetterstrand föreslagit, vara i hög grad lämplig och äfven för Första Kammaren antaglig.

Herr statsrådet menade, att skillnaden mellan nu och förr skulle ligga däri, att enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag inga andra handlande skulle ha rättighet att försälja öl än sådana, som därtill erhållit särskildt tillstånd, medan under nuvarande förhållanden hvarje handlande äger sådan rättighet. Tro då herrarne, att Konungens befallningshafvande kan gifva vissa och förneka andra handlande denna rättighet? Jag tänker mig, att fyra, fem handlande på en plats komma allesammans och begära att få handla med öl. Skall då Konungens befallningshafvande kunna säga: »herr Andersson erhåller rättighet, men herr Petersson icke». Ja, om det finnes några objektiva skäl, som visa, att Andersson är bättre än Petersson, så går det an, men annars icke, ty det skulle väcka ond blod. Det vore att omotiveradt gynna den ene handlanden framför den andre i konkurrensen.

Herrarne veta, att när brännvinsförsäljningen skildes från all annan handel, skedde det på den grund, att man icke ville, att brännvin skulle finnas i butiker, i hvilka allmänheten var tvungen att köpa sina verkliga förnödenheter. Det ansågs, att rusdrycker icke borde ligga och fresta i sådana butiker. Nu är bekant, att öl är en rusdryck och användes som en rusdryck så mycket, att det är fråga om, hvilket som välar mest fylleri, brännvin eller öl. Det är icke, såsom herr statsrådet sade, bara därför, att alla handlande såsom sådana haft rättighet att försälja öl, som vi yrkat på detta, utan motivet har från första början varit, att rusdrycker icke böra få finnas i butiker, där allmänheten är tvungen att köpa sina förnödenheter.

Herr Byström: Herr talman! Jag tror icke, att det är så omöjligt, som en föregående talare velat göra gällande, att i detta fall få en sammanjämkning till stånd. Jag ansluter mig därför till det yrkande, som blifvit framställt af herr Waldenström.

En talare på södermanlandsbänken kom fram med ett skäl, hvarmed man alltid kommer fram, när det gäller att åstadkomma någon begränsning i lagstiftningen angående rusdryckshandlingen. Och detta skäl är, att det i stället skulle blifva lönnkrögeri. Ja, det hör

man alltid. Detta är ett sådant där generalskäl, som brukas när som helst. Men det är icke därför sagdt, att skälet är riktigt.

I detta sammanhang vill jag också påpeka, att ölförbrukningen stigit till den grad under senare tiden, att jag tror, att man också af *det* skälet bör göra hvad man kan för att åstadkomma en inskränkning i ölkonsumtionen.

Jag ber därför att få instämma med dem, som yrkat bifall till den af herr Waldenström afgifna reservationen.

Herr Lindblad: Herr talman! Jag skall först be att få fästa herrarnes uppmärksamhet derpå, att 11 § redan blifvit godkänd af Riksdagen. Därigenom har man således medgifvit, att matvaruhandlande i städerna få *utskänka* öl. Men nu vill man här genom 13 § förbjuda försäljning af öl *till afhämtning* i dessa matvarubodar, liksom äfven i andra handelsaffärer. Är det konsekvent detta? Jag kan icke se, att det är riktigt att på detta sätt lagstifta.

Därjämte vill jag också påpeka, att denna lag i alla fall skall åstadkomma en så pass betydande inskränkning i möjligheten för bryggerihandteringens utöfvare att sälja sina varor, att de, såsom också skett i en från bryggeriföreningen utgifven och till oss utdelad skrift, afgifvit en protest och en anmaning till Riksdagen att, när den går att stifta en lag, som kommer att medföra högst betydande inskränkning vid utöfvandet af en laglig och loflig handtering, Riksdagen också måtte tänka på att ställa så, att de bryggeriidkare, som måhända måste upphöra med sin näring, kunna beredas möjlighet till ersättning från statsverket, på samma sätt som en gång Riksdagen beviljade ersättning åt dem, som afstodo från husbehofsbränningen, då de fingo sina bränneriredskap inlösta af statsverket.

Skall man nu på en gång taga ut steget så långt, som ifrågasatts, så gifver man naturligtvis därigenom ännu mer berättigande åt den framställning, som gjorts af bryggeriidkarne.

Det är väl riktigtast, att man åtminstone först bör se efter, huru denna lag, som dock innefattar en så pass betydande förbättring, kan komma att verka. Och vi må känna oss nöjda att kunna hafva grundad utsikt att nå så stor förbättring. Att riskera en sammanjämkning med Första Kammaren anser jag vara detsamma som att släppa en sak, som är säker, blott därför att man vill hafva en annan sak, som är mycket osäker.

Må vi dock komma i håg, att vi i dag skriva den 12 maj! Är det skäl uti att vid så sen tidpunkt försvåra sammanjämkningen med Första Kammaren och ett slutligt beslut i denna sak för ett yrkande, om hvilket jag är öfvertygad, att herr Waldenström i sitt eget inre icke tror, att Första Kammaren kommer att gå med på detsamma.

Herr Waldenström: Herr talman! Jag tror icke, att det är omöjligt, att Första Kammaren skall gå in på en sammanjämkning, just på det sätt som herr Zetterstrand föreslagit.

För resten tycker jag, att detta är ett så ytterst viktigt kraf från nykterhetsvännernas sida sedan några och tjugu år tillbaka, att jag

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl. tror, att det vore i högsta grad olämpligt, om Andra Kammaren skulle gifva upp det just nu, då vi skola få en ny lag.

Här har talats om att bryggerier skulle gå omkull. Ja, det kan ju hända. De kunna ju då göra försök, till den kraft och verkan det hafva kan, att utaf statsverket utfå ersättning. Men jag undrar, hvem det var, som talade om ersättning åt svagdricksbryggerierna här i fjol eller förfjol. Det var dock en hel mängd små svagdricksbryggerier, som gingo öfver ända till följd af den nya tillverkningslagens tillkomst, utan att man talade det allra ringaste om, att *de* skulle hafva ersättning af statsverket.

Riksdagen må nu för öfrigt fatta hvilket beslut som helst, så blir det nog i detta fall såsom i alla andra. Stundom vinna, stundom förlora människor på Riksdagens beslut. Herrarne fattade nyss ett beslut i fråga om malmexporttullen, ett beslut, som, om det håller sig i den gemensamma voteringen, säkerligen kommer att ruinera ofantligt många fler människor, än ett sådant förslag, som jag väckt, skulle komma att ruinera bryggeriidkare. Men vid *detta* tullbeslut talade ingen af herrarne om statsersättning åt de ruinerade.

Herr Sjö: Herr talman! Ut i sitt första anförande erkände herr Waldenström, att nu föreliggande förslag skulle åstadkomma en betydlig förbättring i jämförelse med de nuvarande förhållandena. När han nu hade gifvit detta förslag det erkännandet — och däruti gör han också enligt min mening rätt — så vill jag hemställa till herr Waldenström och alla dem, som instämt med honom, om det ändå icke är skäl uti att taga det säkra i stället för det osäkra och därför taga det utskottets förslag, som för närvarande föreligger, i stället för ett sammanjämningsförslag, i fråga om hvilket man icke vet, huru saken kan komma och gestalta sig.

Hvad beträffar herr Zetterstrands sammanjämningsförslag, som han redan på förhand tycktes taga för gifvet, att det skulle kunna genomföras, får jag för min del uttrycka den åsikt, att det icke är så sagdt, att Första Kammaren accepterar ett sådant förslag. Och gör Första Kammaren icke detta, så går det nog så, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrade, nämligen att hela frågan kommer att falla. Men det tror jag väl ändå, att hvarken herr Waldenström eller jag skulle önska.

Befinnes det, att det fortfarande är skäl uti att vidhålla hvad man skref till Kungl. Maj:t om, nämligen att ölförsäljning skall skiljas från all annan handel, hvad hindrar då att sedermera komma fram med ett enskildt förslag i detta syfte? Nu må vi väl dock för närvarande taga hvad man kan få utaf de förslag, som gå i nykterhetsvänlig riktning.

Herr talman! Jag ber därför att få hemställa till kammaren, att kammaren måtte bifalla utskottets nu föreliggande förslag och därigenom taga det säkra i stället för det osäkra.

Herr Hedlund: Herr talman! Jag är frestad att instämma med herr Roos uti hans yttrande, att det är ganska tvifvelaktigt, huruvida

man icke bäst tjänar nykterheten genom att stanna vid det förslag, som blifvit af utskottet framställt.

Meningen med detsamma är ju, att, om en handlande väsentligen lefver på att sälja äfven andra artiklar än öl, denne handlande må få hafva ölförsäljning, såvidt icke några oordningar uppkomma. Om det däremot är en handlande med maskerad ölförsäljning och som i hufvudsak icke handlar med någonting annat än öl, skulle man kunna hafva utväg att få bort en dylik handel.

Nu är det många innehafvare af mycket ansedda diverse-handelsbodar, som där tillhandahålla sina kunder öl jämte många andra varor. Och det är icke något särskildt intresse för dessa handlande att försälja öl. De lefva på försäljning af så mycket annat förutom ölförsäljning. I händelse däremot ölhandel skulle skiljas från annan handel, skulle naturligtvis uppstå en hel hop med alldeles särskilda ölhandelsställen.

Vi få härvid komma i häg, att innehafvarne af dessa ölförsäljningsställen, till skillnad från föreståndarne för brännvinsminutförsäljningsställen, som stå under bolagen, hafva det största intresse af att drifva upp försäljningen så mycket som möjligt. Man skulle således få att välja mellan, å ena sidan, dessa särskilda ölförsäljningsställen, hvilka söka att arbeta upp sin handel med öl så mycket som möjligt, och, å den andra sidan, en del diversehandelsbodar, där det visserligen försäljes öl, men i hvilka därjämte försäljas så många andra varor, så att innehafvarne af desamma icke närmelsevis kunna hafva samma intresse att sprida ölförsäljningen som de andra.

Jag tror därför för min del, att man gör klokast uti att stanna vid utskottets förslag, till hvilket jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Herr Bergendahl: Herr talman! Jag är förekommen utaf den siste ärade talaren. Han yttrade ungefär hvad jag tänkte framhålla i denna fråga.

Med den erfarenhet, jag har från mindre och medelstora städer, tror jag, att det icke skulle verka till något gagn i nykterhetsafseende, om man gjorde denna särskillnad, som herr Waldenström föreslagit. Ty det är, enligt min mening, alldeles uppenbart, att om en handlande icke får sälja andra varor än öl, måste han, för att förvärfva sitt uppehälle, forcera denna handel så mycket som möjligt. Han måste vidtaga alla möjliga åtgärder för att öka sin omsättning vid maltdrycksförsäljningen. Om han däremot hade rättighet att försälja äfven andra varor, skulle han ju kunna påräkna vinst på dessa varor. Han kunde då ägna sitt intresse åt försäljningen däraf.

Man behöfver bestämdt icke befara, att det skall blifva för många handelsbodar för försäljning af öl, ifall det medgifves, att ölhandeln får förenas med annan handel. Ty det kommer nog att i förväg bestämmas, huru många dylika handelsbodar få förefinnas i hvarje kommun. Konungens befallningshafvande kommer otvifvelaktigt att öfva erforderlig tillsyn i detta hänseende.

Jag skall därför be att få instämma uti yrkandet om bifall till utskottets förslag.

Herr *Neiglick* instämde häruti.

Förslag till förordning angående försäljning af vin och öl.
(Forts.)

Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.
(Forts.)

Herr Hammarström: Herr talman! Det är alldeles rätt, hvad min granne till vänster sade, att båda kamrarna för åtskilliga år sedan beslöto en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en förordning angående ölhandels skiljande från annan handel. Kungl. Maj:t fann emellertid icke för godt att bifalla denna framställning, utan vi fingo i stället den så kallade 10-liters-förordningen. Det blef mycket bekymmer i laudet, och mycket missnöje uppstod ej allenast bland nykterhetsvännerna i allmänhet, utan äfven bland den stora allmänheten, som önskade ordning och skick i hithörande förhållanden. Nu har man haft det hopp och den önskan, att hvad Rksdagen då beslöt, nu ändtligen skulle komma att blifva verklighet.

Jag för min del ber att få yrka bifall till den framställning, som herr Waldenström gjort.

Herr Johansson i Jönköping: Herr talman, mina herrar! I motsats till hvad herr Bergendahl anförde rörande just de medelstora städerna, måste jag för min del gifva till kända, att från det samhälle, som jag representerar, hafva vi en alldeles motsatt erfarenhet. Vi hafva kommit underfund med, att ett af de allra största hindren för ölkonsumtionens bekämpande just är den omständigheten, att hvilken liten handlande som helst har rättighet att försälja öl. I vårt samhälle åtminstone existerar det en hel mängd små affärer, hvilka till namnet äro butiker för handel med diverse, men i verkligheten äro ölförsäljningsställen. Vi hafva kommit till det resultatet, att det allra bästa, från nykterhetens och sedlighetens synpunkt, skulle vara, att ölhandeln blefve skild från annan handel, så att dylika affärer icke kunde existera. För de större handlandena, som icke hafva ölförsäljning till hufvudaffär, är ölförsäljningen af ingen vikt, och jag tror icke, att de skulle hafva någonting emot att blifva af med denna försäljning. Däremot är det just dessa mindre handlande, som lefva på ölhandel, hvilka äro till skada, men som måste upphöra med sin rörelse, ifall det yrkande blifver bifallet, som herr Waldenström framställt.

Nu säger man visserligen, att detta kanske skulle leda därtill, att så mycket flera ölförsäljningar skulle uppstå. Men det ligger ju i vederbörande myndigheters händer att bestämma, huru många sådana som skola få finnas. Herr Bergendahl medgaf ju själf, att myndigheterna kunna bestämma, huru många sådana försäljningsställen skola få finnas i hvarje stadsdel. Vi behöfva således icke frukta, att de egentliga ölförsäljningsställes antal skulle ökas, därest de vanliga diversehandlandena beröfvades sin rättighet att också sälja öl.

På grund af den erfarenhet, som jag under många år haft rörande dessa förhållanden från det samhälle, som jag representerar, kan jag icke undgå att yrka bifall till herr Waldenströms yrkande.

Med herr Johansson i Jönköping förenade sig herrar *von Schéele*, *Räf*, *Österberg* och *Gustafsson* i Mjölby.

Herr Roos: Jag skall icke instämma med herr Johansson, men jag tackar honom för den erfarenhet, han framlade ifrån Jönköping.

Denna bestyrker enligt min åsikt hvad jag för en stund sedan anförde. Det är icke de gedigna affärerna, man behöfver frukta, utan de affärer, där hufvudändamålet är ölförsäljning. Nu vill herr Johansson i likhet med en del andra här i kammaren upprätta försäljningsställen, där ölförsäljning vore hufvudvaran, utan den enda varan, som vore att tillgå. Det är dessa, som äro och blifva farliga, det är dessa, som Kungl. Maj:t och utskottet velat undanröja till förmån för den lojala handeln i större speceri- och matvaruaffärer. Men vill man, att den ölhandel, som föranleder oordningar, fortfarande skall florera, må man då bifalla herr Waldenströms förslag. Vill man däremot, att ölhandeln skall ske på ett ordentligt och hyggligt sätt, må man då bifalla utskottets förslag.

*Förslag till
förordning
angående
försäljning
af vin och öl.*
(Forts.)

Herr Larsson i Västerås: Herr talman, mina herrar! Jag ber att med anledning af ett yttrande, som här fällts därom, hur det i nu ifrågavarande afseende förhåller sig i de medelstora städerna, få anföras några exempel från den stad, som jag representerar, hvilka exempel jag anser tala för ett bifall till herr Waldenströms reservation. I den staden har man funnit, att det företrädesvis är just i mjölk- och matvaruaffärerna, som ölförsäljning bedrifves. Nu ha stadens myndigheter i ordningens och nykterhetens intresse beslutat, att kaféer och ölförsäljningsställen skola stängas på en viss bestämd tid. Detta låter sig naturligtvis icke göra med afseende å matvaru- och mjölmagasinen, och följden blir den, att man där alltid kan erhålla öl, äfven sedan öfriga ölförsäljningsställen blifvit stängda. Den åtgärd, som stadens myndigheter i detta afseende vidtagit, blir således af mycket ringa värde.

Jag anser, att i ett dylikt förhållande ligger ett skäl, som bör väga tungt härvidlag, och det är därför som jag, herr talman, ber att få yrka bifall till herr Waldenströms reservation.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, gaf herr talmannen, i enlighet med de under öfverläggningen framställda yrkandena, propositioner dels på godkännande af utskottets förslag med afseende å förevarande paragraf oförändradt, dels ock på godkännande af berörda förslag med det tillägg, som föreslagits i den af herr Waldenström vid denna paragraf afgifna reservationen; och fann herr talmannen den sistnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen denna voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner andra särskilda utskottets förslag med afseende å 13 § af ifrågavarande förordning angående försäljning af vin och öl med det tillägg, som föreslagits i den af herr Waldenström vid denna paragraf afgifna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt utskottets berörda förslag oförändradt.

Sedan röstsedlarne afgifvits och en af dem blifvit aflagd och förseglad, uppräknades röstsedlarne i vanlig ordning, och utvisade dessa 91 ja och lika många nej. I följd häraf öppnades den aflagda sedeln, hvilken befanns innehålla nej; och hade kammaren alltså godkänt utskottets förslag oförändradt.

Som tiden nu var långt framskriden, uppsköts den fortsatta handläggningen af förevarande utlåtande till ett kommande sammanträde.

§ 16.

Anmälades och godkändes följande förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

n:o 119, i anledning af Riksdagens år 1904 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1903;

från bevillningsutskottet:

n:o 135, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift för försäljning af punsch;

n:o 136, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande stämpelförordning;

n:o 137, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse af §§ 2, 10 och 17 i kungl. förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887; och

n:o 151, angående ändrad lydelse af 4 § 1 mom. och 15 § i kungl. förordningen angående tillverkning och beskattning af maltdrycker den 17 juni 1903; samt

från lagutskottet:

n:o 128, i anledning af väckt motion angående ändringar i lagen om försäkringsrörelse;

n:o 129, i anledning af väckt motion angående konsumtionsföreningar med syfte att sälja varor äfven till andra än föreningsmedlemmar;

n:o 130, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 2 och 8 i lagen angående köttbesiktning och slakthus den 22 december 1897;

n:o 131, i anledning af väckt motion om revision af fattigvårdslagstiftningen m. m.;

n:o 132, i anledning af väckt motion angående utarbetande af förslag till lag om försäkringsaftal;

n:o 133, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af vissa delar af värnpliktslagen; och

n:o 134, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående löne-regleringar för prästerskapet i föreslagna nya församlingar i Stockholm.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 10, i anledning af väckta motioner dels i fråga om landtförsvars- och sjöförsvarsdepartementens förening till ett departement, dels ock om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af ett nytt departement för handel, industri och sjöfart;

n:o 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rösträtt för kvinnor vid val till Andra Kammaren;

n:o 12, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 71 regeringsformen och § 65 riksdagsordningen; och

n:o 13, angående fullbordad granskning af de i statsrådet förda protokoll;

statsutskottets utlåtande n:o 139, i anledning af väckt motion om beviljande af medel till ersättning åt trupper, som inkallats för förstärkande af Stockholms garnison, under en del af maj månad 1905;

lagutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 69, i anledning af väckt motion om ändring af 10 kap. 13 § strafflagen;

n:o 70, i anledning af väckta motioner dels med förslag till lag om registrerade föreningar för annan än ekonomisk verksamhet m. m., dels om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till lag i syfte att arbetsgifvare- och arbetareorganisationer må förklaras vara juridiska personer m. m.;

n:o 71, med anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i 19 och 25 kap. strafflagen, dels ock två med föranledande af propositionen väckta motioner;

n:o 72, i anledning af väckt motion angående revision af konkurslagen m. m.; och

n:o 73, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut angående lagutskottets utlåtande, n:o 64, öfver dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning, dels ock tvenne i anledning af samma proposition väckta motioner.

särskilda utskottets n:o 2 utlåtande, n:o 10, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition n:o 102 med förslag till förordning angående försäljning af tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka, dels och inom Riksdagen i ämnet väckta motioner;

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 32, i anledning af väckt motion om försäljning af så kallade välgörenhetsfrimärken till förmån för svenska nationalföreningen mot tuberkulos; samt

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 33, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående religions- och sedlighetsvård åt personal, anställd vid arbetsföretag af större omfattning; och

n:o 34, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande af erforderlig vård åt sjuka personer vid deras transport å statens järnvägar.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 5,18 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.